

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ-ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΟΙ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
ΤΗΣ ΗΛΕΙΑΣ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ:
Ε. ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΝΙΩΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ
Α.Μ.11311**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	4
Κεφάλαιο 1ο: Ο Αγροτουρισμός	
1.1 Γενικά.....	6
1.2 Πλεονεκτήματα του Αγροτουρισμού.....	8
1.3 Οι δυσμενείς επιπτώσεις του Αγροτουρισμού.....	9
1.4 Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στον Νομό Ηλείας.....	10
Κεφάλαιο 2ο: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER+	
2.1 Γενικά.....	13
2.2 Περιεχόμενο της LEADER.....	16
2.2.1 Δράσεις του τοπικού Προγράμματος LEADER που περιλαμβάνονται στα Ολοκληρωμένα Προγράμματα.....	24
2.2.2 Περιορισμοί που ισχύουν στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος.....	27
2.3 Το Πρόγραμμα LEADER στον Νομό Ηλείας.....	29
2.4 Στρατηγικοί στόχοι	30
2.5 Η Ομάδα Τοπικής Δράσης.....	32
2.6 Αρμοδιότητες της Ε.Δ.Π. LEADER.....	33
2.7 Προϋπολογισμός του έργου.....	34
Κεφάλαιο 3ο: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτικής Ελλάδος 2000-2006	
3.1 Γενικά.....	35
3.2 Άξονας Προτεραιότητας 6 "Αειφόρος Ανάπτυξη της Υπαίθρου".....	40
3.3 Μέτρο 6.2.2 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (1 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ (ΔΡΑΣΕΙΣ Α, Β, Γ)).....	43
3.3.1 Επενδύσεις που ενισχύονται.....	43
3.3.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται.....	45
3.3.3 Δικαιούχοι.....	45
3.3.4 Επιλέξιμες Δαπάνες.....	46
3.3.5 Μη επιλέξιμες Δαπάνες.....	46

3.4 Μέτρο 6.2.2 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (2 ^Η ΕΝΟΤΗΤΑ (ΔΡΑΣΕΙΣ).....	50
3.4.1 Επενδύσεις που ενισχύονται.....	50
3.4.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται.....	51
3.4.3 Δικαιούχοι.....	51
3.4.4 Επιλέξιμες δαπάνες.....	51
3.4.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες.....	51
3.5 Προϋποθέσεις σε επίπεδο επενδύσεων.....	52
3.6 Προϋπολογισμός του έργου.....	53

Κεφάλαιο 4ο: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης –

Ανασυγκρότησης της Υπαίθρου 2000-2006

4.1 Γενικά	54
4.2 Άξονας Προτεραιότητας 7 “Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου”	57
4.3 Μέτρο 7.5:ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΙΩΝ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	58
4.3.1 Ενισχυόμενες επενδύσεις	58
4.3.2 Δικαιούχοι	60
4.3.3 Επιλέξιμες δαπάνες.....	61
4.3.4 Μη επιλέξιμες δαπάνες.....	62
4.3.5 Προϋποθέσεις σε επίπεδο προτεινόμενων έργων.....	64
4.3.6 Προϋπολογισμός του έργου.....	64
4.4 Μέτρο 7.6: ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΣΧΕΘΕΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ.....	65
4.4.1 Επενδύσεις που ενισχύονται	65
4.4.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται.....	66
4.4.3 Δικαιούχοι.....	67
4.4.4 Επιλέξιμες δαπάνες.....	67
4.4.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες.....	69
4.4.6 Προϋποθέσεις σε επίπεδο επενδύσεων.....	70
4.4.7 Προϋπολογισμός του έργου.....	71

4.5 Μέτρο 7.9:ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.....	72
4.5.1 Επενδύσεις που ενισχύονται	72
4.5.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται.....	74
4.5.3 Δικαιούχοι	74
4.5.4 Επιλέξιμες δαπάνες.....	74
4.5.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες.....	75
4.5.6 Προϋποθέσεις σε επίπεδο επενδύσεων.....	76
4.5.7 Προϋπολογισμός του έργου.....	76
Κεφάλαιο 5 :Έργα που έχουν Υλοποιηθεί μέσα από τα Προγράμματα	
5.1 Πίνακας.....	78
5.2 Φωτογραφίες.....	81
Συμπέρασμα.....	84
Βιβλιογραφία	85
Παράρτημα	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μη ανάδειξη και η μη προβολή της κάθε περιοχής είναι ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Οι ορεινές περιοχές ιδιαίτερα, είναι που αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα, διότι κανείς δεν μπορεί να καταλάβει την ομορφιά αυτών αλλά και τι μπορεί να τους προσφέρει μέσα από αυτό. Για αυτό το λόγο οι νέοι στην ηλικία των 18-20 χρονών αναγκάζονται να φύγουν από την περιοχή-χωριό τους επειδή θεωρούν ότι δεν έχει να τους προσφέρει κάτι. Αυτό το μήνυμα έχουν εκλάβει από τους γονείς τους, από την οικογένειά τους, με αποτέλεσμα να παραμένει η ίδια κατάσταση. Ευτυχώς, τα τελευταία χρόνια κάποιοι νέοι οι οποίοι είτε έχουν παραμείνει στα χωριά τους, είτε επιστρέφουν από τις μεγάλες πόλεις, προσπαθούν να φτιάξουν τη ζωή τους επενδύοντας σε κάτι, όπως π.χ. να φτιάξουν ένα εργαστήριο ζυμαρικών, ξενώνες, ξυλουργεία, παραδοσιακά καφενεία, ταβέρνες κ.α.

Όλα αυτά θέλοντας ή μη έχουν σαν αποτέλεσμα, και οι ίδιοι να μπορούν να κερδίζουν ως προς τα ζην από αυτές τις επενδύσεις ,αλλά και να αναδεικνύεται η περιοχή τους όταν προβάλλονται αυτές.

Σκοπός της εργασίας αυτής κατά πρώτο λόγο είναι να αναδειχτεί η ορεινή Ηλεία. Να γνωρίσουμε και να ανακαλύψουμε μέρη τα οποία είναι ξεχασμένα και άγνωστα, και επίσης, να βρούμε τρόπο να ζωντανέψουν αυτά, ώστε να γίνουν τόπος προσέλκυσης για τους επισκέπτες – τουρίστες.

Η εργασία αποτελείται από 5 κεφάλαια, τα οποία με τη σειρά τους χωρίζονται σε υποενότητες.

Στο 1ο κεφάλαιο αρχικά θα αναφέρουμε τον ορισμό αγροτουρισμός, που στοχεύει, και αν τελικά ο αγροτουρισμός μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων στις αγροτικές περιοχές. Στη συνέχεια του ίδιου κεφαλαίου θα παρουσιάσουμε τον αγροτουρισμό όσον αφορά τον Νομό Ηλείας, αν έχει αναπτυχθεί στις περιοχές αυτού και αν έχει θετικά αποτελέσματα.

Από το 2ο έως και το 4ο κεφάλαιο θα γίνει εκτενή αναφορά στα προγράμματα, τα οποία δίνουν κάποια επιδότηση στους ενδιαφερόμενους για να ξεκινήσουν την επιχείρηση που επιθυμούν.

Στο 5ο και τελευταίο κεφάλαιο σε μορφή πίνακα θα δούμε τι είδους επενδύσεις είναι, ποιος είναι ο δικαιούχος, σε ποια περιοχή του νομού βρίσκονται, και ποιός είναι ο

προϋπολογισμός για το κάθε έργο. Και τέλος στο ίδιο κεφάλαιο θα δούμε φωτογραφίες οι οποίες απεικονίζουν κάποια από τα έργα τα οποία έχουν ήδη υλοποιηθεί.

Η μέθοδος που θα χρησιμοποιήσουμε στην εργασία μας στηρίζεται σε στοιχεία που δόθηκαν από την Αναπτυξιακή Ολυμπίας Α.Ε.

Τέλος, θα ελέγξουμε αν ο αγροτουρισμός είναι ένα μέσο επίλυσης όσον αφορά την αναβάθμιση και την προβολή μιας ορεινής περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ο Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, με την οποία ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού, με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση. Επίσης, η δραστηριότητα αυτή φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νοιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης.

(<http://gnto.gr>)

Ο Αγροτουρισμός αφορά σε τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας, οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, που αναπτύσσονται σε αγροτικό χώρο από ανθρώπους που απασχολούνται στη γεωργία. Βασικό σκοπό έχει να δώσει εναλλακτικές λύσεις στην απασχόληση των γεωργών και να βελτιώσει το εισόδημα και την ποιότητα ζωής τους.

(<http://www.minagric.gr>)

Αγροτουρισμός δε σημαίνει ευκαιριακή ή εποχική ενασχόληση, μετατροπή του αγρότη σε ξενοδόχο και απρόσωπη παροχή υπηρεσιών. Η συμμετοχή των γυναικών στον αγροτουρισμό είναι καθοριστική. Πολλά από τα καταλύματα είναι τα ίδια τα σπίτια των γυναικών, που υποδέχονται τους παραθεριστές σε ένα φιλικό και ζεστό περιβάλλον και τους καλούν να ζήσουν για λίγο ως μέλη της οικογένειάς τους.

Η εκμετάλλευση του πλούτου της περιοχής γίνεται από ντόπιους επιχειρηματίες, που δεν παραβλέπουν την πολιτιστική κληρονομιά. Έτσι δίνεται η ευκαιρία στην τοπική κοινωνία να αναπτυχθεί και να διατηρήσει τη λαογραφία ή να αναβιώσει εργασίες, για να παράγει παραδοσιακά προϊόντα (υφαντά, κεντήματα, γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά, αρωματικά φυτά, κ. ά.). Επίσης, να αναβιώσει τοπικά έθιμα και να οργανώσει παραδοσιακές εκδηλώσεις, συντηρώντας τη μνήμη των ανθρώπων.

Όλα αυτά συντηρούν και δεν αλλοιώνουν το χαρακτήρα της υπαίθρου, αναδεικνύοντας τη διαφορετικότητα και τη μοναδικότητα του κάθε τόπου. Ακόμα, εξασφαλίζεται η επικοινωνία απομονωμένων περιοχών με αστικά κέντρα, και το σπουδαιότερο, δίνονται προοπτικές στους νέους της περιοχής.

Ο Αγροτουρισμός έχει σαν στόχο:

1. Την παραμονή των κατοίκων των περιοχών αυτών στις εστίες τους, ώστε να αποφευχθεί η ερήμωση της υπαίθρου και να αντιμετωπιστεί η αστυφιλία,
2. Την αντιμετώπιση της μείωσης της αγροτικής παραγωγής,
3. Τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, με την ανακαίνιση παραδοσιακών κτισμάτων,
4. Την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής,
5. Τη συμπλήρωση και τη βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος.

(<http://www.minagric.gr>)

Τα αγροτουριστικά καταλύματα, που βρίσκονται σε περιοχές με φυσικές ομορφιές, περιλαμβάνουν ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα, εστιατόρια οικογενειακής μορφής με τοπική παραδοσιακή κουζίνα, χώρους άθλησης και αναψυχής, πολιτιστικές εκδηλώσεις, εργαστήρια παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης και διατροφής με ντόπια προϊόντα κ.ά.

Όσοι ασχολούνται με τον αγροτουρισμό, όχι απαραίτητα, αγρότες και αγρότισσες, παρακολουθούν υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ανάλογα με την απασχόλησή τους, ώστε να έχουν ικανοποιητική επαγγελματική κατάρτιση και να παρέχουν στους επισκέπτες καλές υπηρεσίες και προϊόντα ποιότητας.

Όσοι επισκέπτονται αυτά τα μέρη έχουν την δυνατότητα, εκτός του να γνωρίσουν τη φύση να μάθουν και άλλα πράγματα ,όπως την παρασκευή του ψωμιού και του παραδοσιακού γλυκού, την κατασκευή του υφαντού και του χαλιού στον αργαλειό, το κέντημα παραδοσιακών σχεδίων, τη βόλτα με άλογα ή τον περίπατο στο δάσος.

Επίσης, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωριστεί με την τοπική κοινότητα, να πληροφορηθεί, να γνωρίσει και να ανακαλύψει πολλά ενδιαφέροντα πράγματα. Να απολαύσει τοπικά φαγητά, που βασίζονται σε παραδοσιακές συνταγές και παρασκευάζονται με τοπικά, πιθανόν και βιολογικά προϊόντα.

Ακόμα με την επίσκεψη του συμβάλλει στην αειφόρο περιβαλλοντική, οικονομική, και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Η φιλοξενία του επισκέπτη γίνεται σε ένα λιτό περιβάλλον, με τον ιδιαίτερο τοπικό του χαρακτήρα, άνετο, καθαρό και με σπιτική ζεστασιά. Δίνεται η δυνατότητα γνωριμίας της φύσης, της καθημερινής αγροτικής ζωής και των εργασιών της, των τοπικών ηθών και εθίμων και η συμμετοχή σε δραστηριότητες, όπως:

- ◆ Αγροτικές δραστηριότητες, όπως μάζεμα ελιάς, μανιταριών,
- ◆ Οικοτουρισμό, όπως παρατήρηση φυτών και ζώων, υδροβιότοπων,
- ◆ Άθληση, όπως πεζοπορία, ποδηλασία, ράφτινγκ,
- ◆ Πολιτιστικές περιηγήσεις, όπως επισκέψεις σε εκκλησίες, μοναστήρια, παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία,
- ◆ Μαθήματα, όπως αργαλειού, παραδοσιακής μαγειρικής.

1.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο αγροτουρισμός στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, συνοψίζονται στα εξής:

- ◆ Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατά συνέπεια συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση και δημογραφική γήρανση. Η δημιουργία των θέσεων αυτών εργασίας είναι καθοριστική για τις ευαίσθητες, από άποψη εργασίας, κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών.
- ◆ Η δημιουργία υποδομών ήπιας κλίμακας, οι οποίες εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων.
- ◆ Η προώθηση των γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και η αύξηση των εσόδων των ατόμων που ασχολούνται με το γεωργικό τομέα
- ◆ Ο αγροτουρισμός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυνατότητας συνδυασμού της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι μια τουριστική δραστηριότητα που δεν δρα

ανταγωνιστικά προς τους φυσικούς πόρους. Αντίθετα, συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση τόσο των μόνιμων κατοίκων όσο και των επισκεπτών στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- ◆ Ο αγροτουρισμός, ως δραστηριότητα, αναπτύσσεται όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, που ως γνωστόν, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού τουρισμού.

(<http://www.anthropos.gr/spots/tourism/agro>)

1.3 ΟΙ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Όταν η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν είναι συμβατή με τις αρχές της αειφορικής διαχείρισης, έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή, οι επιπτώσεις αναφέρονται:

- ◆ Στην άναρχη και υπέρμετρη ανάπτυξή του σε βάρος της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, που προκαλεί υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών.
- ◆ Στον κίνδυνο ανάπτυξης του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές εις βάρος της αγροτικής ζωής. Στην πράξη έχει παρατηρηθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις εγκαταλείπονται οι αγροτικές εργασίες προς χάριν ενός μεγαλύτερου βραχυχρόνιου τουριστικού κέρδους.
- ◆ Στην αλλοίωση του πολιτισμικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών στις περιπτώσεις που ο αγροτουρισμός ακολουθήσει τα γνωστά αναπτυξιακά τουριστικά "πρότυπα" των περασμένων δεκαετιών.

(<http://antropow.gr/spots/toyrisim/agro>)

1.4 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ

Ο Αγροτουρισμός στον Νομό Ηλείας δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος, και αυτό οφείλεται, ίσως, στην αδιαφορία των υπεύθυνων – αρμόδιων να αναδείξουν την περιοχή τους. Ενώ έχουν γίνει κάποια βήματα ώστε ο νομός να προχωρήσει μπροστά και να αναδείξει τα κάλλη του, αυτά, όμως δεν είναι αρκετά. Χρειάζεται συστηματική δράση.

Ο Νομός Ηλείας είναι αρκετά προικισμένος σε πολλούς τομείς και μπορεί να αναδείξει πολλά υπέροχα πράγματα. Έχει πολύ όμορφα μέρη τα οποία ελάχιστοι γνωρίζουν, ακόμα και Ήλαιοι αγνοούν για αυτά. Αυτό συμβαίνει, διότι δεν υπάρχει η προβολή αυτών με διάφορα μέσα από τους δήμους.

Η Ηλεία είναι ένας νομός τον οποίο μπορείς να επισκεφθείς όλες τις εποχές του χρόνου, και αυτό γιατί πάντα έχει να σου προσφέρει κάτι ξεχωριστό και μοναδικό , μια καινούρια εμπειρία. Ο χειμώνας είναι η καλύτερη εποχή για να επισκεφθείς τα χιονισμένα **ορεινά χωριά**. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να εισπνεύσει καθαρό αέρα, να δοκιμάσει τα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα, να θαυμάσει τους παραδοσιακούς οικισμούς, τις πετρόκτιστες εκκλησίες και μνημεία της ορθοδοξίας (τα οποία κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας έκρυψαν πολλούς ήρωες), πετρόκτιστα καταλύματα και μοναδικής ομορφιάς περιπατητικά μονοπάτια ακόμη και δάση τα οποία αξίζει να εξερευνηθούν. .

Όπως, το **Δρυόδασος της Φολόης** το οποίο είναι ένα από τα μεγαλύτερα δάση στα Βαλκάνια και είναι ενταγμένο στο Natura 2000. Έχει τη δυνατότητα να προσφέρει στον επισκέπτη κάθε είδους δραστηριότητα στη φύση όπως πεζοπορία, ποδηλασία.

Το Δρυόδασος της Φολόης όπως ακριβώς είναι σήμερα.

Επίσης η Ηλεία έχει ποταμούς όπως ο **Ερύμανθος**, ο **Αλφειός**, ο **ποταμός Νέδα** όπου προσφέρονται για καγιάκ και rafting. Ο επισκέπτης αξίζει να επισκεφθεί το Φαράγγι της Νέδας όπου συναντάει καταρράκτες, φυσικά τούνελ, βλάστηση και την μοναδική φυσική ομορφιά του φαραγγιού, έναν από τους τελευταίους φυσικούς παραδείσους.

Αξίζει ο επισκέπτης να γευτεί και απολαύσει την **τοπική παραδοσιακή κουζίνα**. Υπάρχουν φαγητά όπως τσιγαρίδα, καγιανάς, χυλοπίτες, τραχανάς και αλλά πολλά τα οποία φτιάχνονται με ιδιαίτερο τρόπο. Επίσης, παραδοσιακά σπιτικά γλυκά: γλυκά του κουταλιού, μελαχρινό κ.α., όπου οι γυναίκες φτιάχνουν με αγνά εκλεκτά υλικά της περιοχής.

Παρ'όλα, αυτά όμως δεν έχει γίνει κάτι ώστε η Ηλεία να αναδειχτεί προς τα έξω, διότι δεν υπάρχει η σωστή και η ανάλογη εκμετάλλευση.

Υπάρχουν περιοχές στις οποίες βρίσκουμε μόνο καταλύματα, αυτό δεν σημαίνει ότι η περιοχή αναπτύχθηκε και θα έχει συνέχεια επισκέπτες επειδή δημιουργήθηκαν αυτά (τα καταλύματα). Θα πρέπει να δημιουργηθούν και άλλες εγκαταστάσεις όπως ένα restaurant το οποίο θα στηρίζεται στα παραδοσιακά φαγητά. Θα πρέπει να υπάρχουν κάποιες αθλητικές εγκαταστάσεις ώστε να περνά ευχάριστα ο χρόνος των επισκεπτών και κυρίως των παιδιών. Επίσης, να υπάρχει η κατάλληλη πρόσβαση σε μέρη όπως είναι τα δάση για πεζοπορία, ποδηλασία, και παρατήρηση φυτών και ζώων.

Ένα από αυτά μόνο του δεν μπορεί να φτιάξει την αναβάθμιση μιας περιοχής. Θα πρέπει να υπάρξουν τα περισσότερα από αυτά γιατί όλα αυτά συνδέονται μεταξύ τους και το ένα θέλει την βοήθεια του άλλου.

Συνήθως οι περισσότεροι επενδυτές ενδιαφέρονται μόνο πως θα βγάλουν χρήματα από αυτήν την επένδυση, ειδικά, όταν δεν υπάρχει κάτι αντίστοιχο στην περιοχή τους. Και αυτό συμβαίνει διότι αυτή είναι η νοοτροπία τους.

Μέχρι πριν μια δεκαετία περίπου υπήρχε ένα Πρόγραμμα το οποίο είχε αναλάβει η Νομαρχία (το τμήμα Διεύθυνσης Γεωργίας), το οποίο επιδοτούσε ένα τμήμα της επένδυσης μόνο. Αυτό το Πρόγραμμα τώρα δεν υπάρχει και αυτό γιατί Ανώνυμες Εταιρείες όπως η **Αναπτυξιακή Ολυμπίας Α.Ε.** (αρμόδια στον Νομό Ηλείας) έχουν αναλάβει αυτό τον ρόλο, και των οποίων η επιδότηση σε κάποιες δράσεις φτάνει και το 100% με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι να στρέφονται προς τα εκεί.

Τα Προγράμματα που έχουν αναλάβει αυτές οι Εταιρείες είναι: το Πρόγραμμα της LEADER, το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Δυτικής Ελλάδος και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης - Ανασυγκρότησης της Υπαίθρου, από τα οποία τα 2 τελευταία έχουν το ίδιο περιεχόμενο αλλά ο φορέας υλοποίησης για το 1^ο είναι η Περιφέρεια και για το 2^ο είναι το Υπουργείο.

Το θετικό σε όλα αυτά είναι ότι έστω και έτσι έχουν γίνει κάποιες επενδύσεις μέσα από αυτά τα Προγράμματα όπως: εργαστήρια ζυμαρικών, παραδοσιακά καφεενεία, ξενώνες και άλλες εγκαταστάσεις όπου θα δούμε αναλυτικά πιο κάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ LEADER+

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ορισμός: Η LEADER είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει ως βασικό σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της υπαίθρου μέσα από μια συνεχή ανάπτυξη.

Η ανάπτυξη αυτή επιτυγχάνεται μέσα από δραστηριότητες των κατοίκων, που αξιοποιούν τους φυσικούς, ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους του τόπου τους, αναδεικνύουν τις ομορφιές του, ανακαλύπτουν νέες πηγές εισοδήματος και παράλληλα προστατεύουν τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά.

Στα πλαίσια της LEADER, οι άνθρωποι της υπαίθρου:

- ❖ συμμετέχουν ενεργά και αποφασίζουν οι ίδιοι για την αναπτυξιακή προσπάθεια που γίνεται στην περιοχή τους,
- ❖ προβαίνουν σε μικρές επενδύσεις που δημιουργούν, όμως, έναν ιδιαίτερο παραγωγικό ιστό, και
- ❖ κάνουν οι ίδιοι πράξη όσα οραματίζονται για την περιοχή τους.

Στην Ελλάδα, η LEADER εφαρμόζεται σε ορεινές και νησιώτικες περιοχές, όμως, μετά από πλήρη αιτιολογία, θα μπορεί να εφαρμοστεί και σε μειονεκτικές περιοχές οι οποίες έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- ❖ είναι γεωγραφικά εφαιπτόμενες με τις ορεινές περιοχές
- ❖ αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα
- ❖ παρουσιάζουν αναπτυξιακή προοπτική και
- ❖ συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική της ορεινής περιοχής αποτελώντας πόλο έλξης και ανάπτυξης αυτής.

Επίσης, τα τοπικά προγράμματα LEADER είναι δυνατόν να υλοποιηθούν και σε περιοχές που καλύπτονται εν μέρει ή στο σύνολο τους από Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου–Ο.Π.Α.Α.Χ., τα οποία χρηματοδοτούν

αντίστοιχες δράσεις με το LEADER. Σε αυτές τις περιπτώσεις η εφαρμογή του LEADER είναι δυνατή μόνο για δράσεις που:

- ❖ δεν καλύπτονται από το Ο.Π.Α.Α.Χ.
- ❖ δεν θα συμπεριληφθούν τελικά στο σχεδιασμό του Ολοκληρωμένου Προγράμματος (ΟΠΑΑΧ)
- ❖ λειτουργούν συμπληρωματικά, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα των δράσεων του ολοκληρωμένου προγράμματος (π.χ. συνεργασίες, δικτυώσεις, κλπ.).
- ❖ εξασφαλίζουν την πιλοτική διάσταση του τοπικού προγράμματος και αναδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της πρωτοβουλίας.

Στα πλαίσια του παρόντος πληροφοριακού υλικού οι περιοχές που δεν καλύπτονται από τα ΟΠΑΑΧ χαρακτηρίζονται ως καθαρές περιοχές.

Η υποβολή επενδυτικών προτάσεων στα πλαίσια ενός τοπικού προγράμματος LEADER μπορεί να πραγματοποιηθεί από φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ιδιώτες, Ο.Τ.Α., επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., συνεταιρισμούς, Συλλόγους, κλπ.).

Βασικές προϋποθέσεις:

- ❖ να υπάρχει εγκεκριμένο πρόγραμμα LEADER στην περιοχή
- ❖ η επενδυτική πρόταση να εντάσσεται στη φιλοσοφία και το περιεχόμενο του εγκεκριμένου προγράμματος της περιοχής
- ❖ ο ενδιαφερόμενος να διαθέτει την ανάλογη ίδια συμμετοχή

Για την σωστή λειτουργία ενός προγράμματος έχουν την ευθύνη κάποιες δημόσιες αρχές οι οποίες είναι αρμόδιες :

- ❖ Για τη **διαχείριση** του προγράμματος συγκροτήθηκε στο Υπουργείο Γεωργίας Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER, η οποία είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματικότητα και κανονικότητα της διαχείρισης και εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- ❖ Για την **παρακολούθηση** του Επιχειρησιακού Προγράμματος συγκροτήθηκε η Επιτροπή Παρακολούθησης, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι: Υπουργείων, Υπηρεσιών, Οργανισμών, Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Ομάδων Τοπικής Δράσης, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- ❖ Για την χρηματοδοτική εξυπηρέτηση του προγράμματος έχει δημιουργηθεί, στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, η Αρχή Πληρωμής, η οποία είναι υπεύθυνη για όλα τα προγράμματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006 και για όλες τις κοινοτικές πρωτοβουλίες.
- ❖ Κατά την διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος διενεργούνται έλεγχοι από την Υπηρεσία Διαχείρισης του προγράμματος, από την Αρχή Πληρωμής, από ειδική υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών/ Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, καθώς και από αρμόδιες κοινοτικές υπηρεσίες.

2.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ LEADER

Το πρόγραμμα LEADER της χώρας περιλαμβάνει 4 άξονες προτεραιότητας και ο κάθε άξονας αποτελείται από κάποια μέτρα. Στα πλαίσια υλοποίησης κάθε μέτρου περιλαμβάνονται και ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων, στις οποίες θα αναγράφεται και η επιχορήγηση κάθε μίας αντίστοιχα.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1

«Ολοκληρωμένες, πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης» με 4 επιμέρους μέτρα:

ΜΕΤΡΟ 1.1: «Τεχνική στήριξη των Ομάδων Τοπικής Δράσης»:

Στο μέτρο δικαιολογούνται δαπάνες για τη στήριξη της λειτουργίας της Ομάδας Τοπικής Δράσης και της εφαρμογής του τοπικού προγράμματος:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
1.Στελέχωση και λειτουργία της Ομάδας Τοπικής Δράσης (Ο.Τ.Δ.).	100%
2. Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση τοπικού πληθυσμού των περιοχών παρέμβασης .	100%
3. Αξιολόγηση προγράμματος και επενδυτικών σχεδίων δράσης	100%
4.Εξοπλισμός και μηχανοργάνωση της Ομάδας Τοπικής Δράσης (Ο.Τ.Δ.).	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	1.185.200€

ΜΕΤΡΟ 1.2: «Ενισχύσεις σε επενδύσεις- Στήριξη στην επιχειρηματικότητα»:

Στο μέτρο αυτό μπορούν να ενισχυθούν:

1. Παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Δημιουργία και βελτίωση υποδομών διανυκτέρευσης	55%
▪ Επισκέψιμα αγροκτήματα (Ελάχιστη έκταση οικοπέδου 20 στρέμματα)	55%
▪ Δημιουργία και βελτίωση υποδομών εστίασης.	55%
▪ Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού	55%
▪ Τοπικά κέντρα οργάνωσης-πληροφόρησης και προώθησης αγροτικού τουρισμού	55%
▪ Επιχ/σεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού	55%

τουρισμού	
▪ Βελτιώσεις επιχειρήσεων αγροτικού τουρισμού για προσαρμογή στις ανάγκες πιστοποίησης ή δικτύωσης	55%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	1.592.400€

2. Μικρές επιχειρήσεις του αγροτικού και των λοιπών τομέων της οικονομίας:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Ενίσχυση βιοτεχνικών και χειροτεχνικών μονάδων και ανάδειξη παραδοσιακών επαγγελμάτων (σιδηρουργεία, ξύλο, υφαντά κλπ βιοτεχνίες)	55%
▪ Αξιοποίηση τοπικών πόρων(νερό, κάρβουνο, πέτρα, πηλός αδρανή κλπ)	55%
▪ Αξιοποίηση γεωργικών τοπικών προϊόντων ποιότητας με ιδιαίτερη προτεραιότητα σε βιολογικά, επώνυμα και παραδοσιακά προϊόντα(λάδι, ελιές, κρασί, κεράσι, τουρσιά, κηπευτικά κλπ)	50%
▪ Επιχειρήσεις αξιοποίησης τυροκομικών προϊόντων ποιότητας, κρέατος, μελιού κλπ κτηνοτροφικών προϊόντων με ιδιαίτερη έμφαση σε βιολογικά και επώνυμα ή παραδοσιακά προϊόντα	50%
▪ Αξιοποίηση αρωματικών φυτών σε πρωτότυπες εφαρμογές	50%
▪ Αξιοποίηση και προβολή παραδοσιακών προϊόντων και εδεσμάτων(ηδύποτα, γλυκά, ζυμαρικά, αρτοσκευάσματα κλπ)	55%
▪ Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων	75%
▪ Εκτροφεία θηραμάτων	50%
▪ Επιχειρήσεις κοινωνικής εξυπηρέτησης(παιδικοί σταθμοί, υπηρεσίες φροντίδας ηλικιωμένων, άρσης απομόνωσης κλπ)	55%
▪ Βελτιώσεις επιχειρήσεων για προσαρμογή στις ανάγκες πιστοποίησης ή δικτύωσης	50%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	1.291.000€

3.Επενδύσεις που ενισχύουν τη συλλογική, τομεακή και διατομεακή δράση με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και νέων τεχνικών:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
---------------------------	----------------------

▪ Εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας	75%
▪ Στήριξη δικτύων φορέων -επιχειρήσεων και συλλογικών σχημάτων επαγγελματιών προώθησης τοπικών προϊόντων ποιότητας και προώθησης τοπικού τουρισμού ποιότητας	75%
▪ Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφόρησης (ιστοσελίδες κλπ) μικρών επιχειρήσεων	75%
▪ Ανάπτυξη συστημάτων τηλεαγοράς, τηλεεργασίας και ηλεκτρονικού εμπορίου (αγροτουριστικών και τοπικών προϊόντων)	75%
▪ Ανάπτυξη και πιστοποίηση σημάτων ποιότητας με προτεραιότητα στα τρόφιμα-ποτά	75%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	213.750€

ΜΕΤΡΟ 1.3 «Υποστηρικτικές ενέργειες»

Στο μέτρο αυτό μπορούν να ενισχυθούν ενέργειες που υποστηρίζουν ή συμπληρώνουν τις δράσεις των λοιπών μέτρων του προγράμματος:

1. Αναβάθμιση δεξιοτήτων και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού-κατάρτιση:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Επαγγελματική κατάρτιση οδηγών ποτάμιων δραστηριοτήτων	80%
▪ Κατάρτιση παραγωγών και προσωπικού για την εισαγωγή και εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	64.000€

2. Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης:

Στην κατηγορία αυτή προτείνεται η εκπόνηση μελετών, οι οποίες κρίνονται αναγκαίες για την επιτυχή ολοκλήρωση δράσεων που εντάσσονται στα υπόλοιπα μέτρα του παρόντος επιχειρησιακού σχεδίου.

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Μελέτη αξιοποίησης του τουριστικού ρεύματος της Αρχ. Ολυμπίας, ιδίως ενόψει 2004, προς όφελος της ορεινής περιοχής	100%

▪ Διαχειριστικό σχέδιο διακίνησης επισκεπτών φαραγγιού Λούσιου - Αλφειού και Νέδας	100%
▪ Μελέτη προσδιορισμού προδιαγραφών δικτύωσης επιχειρήσεων περιοχής LEADER+.	100%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	46.000€

3. Ενέργειες προώθησης – προβολής:

Στην κατηγορία αυτή προβλέπονται ενέργειες που έχουν σαν σκοπό τη γενικότερη προβολή της περιοχής αναφοράς και ειδικότερα των φυσικών, οικονομικών και πολιτιστικών πόρων προκειμένου να επιτευχθεί είτε η προσέλκυση επενδυτών είτε ειδικών ομάδων τουριστών.

Ενέργειες αυτής της μορφής που θα υλοποιηθούν είναι:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Έκδοση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού προβολής αγροτουριστικών πόρων, πολιτιστικής ταυτότητας, καταχωρήσεις κλπ	70%
▪ Δημιουργία infokiosks και οθονών πληροφόρησης σε βασικά σημεία πολιτιστικού - οικολογικού δικτύου	70%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	123.900€

ΜΕΤΡΟ 1.4: «Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς»:

Δράσεις που υποστηρίζουν τη στρατηγική ανάπτυξης του αγροτικού τουρισμού της περιοχής μπορούν να ενισχυθούν στο μέτρο αυτό.

1. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Αξιοποίηση - ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους, τοπίων και περιοχών natura 2000	100%
▪ Συστήματα προστασίας περιβάλλοντος	100%
▪ Διαδρομές πρόσβασης, μονοπάτια, γεφύρια	100%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	350.000€

2. Δράσεις για την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και την ανάδειξη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του αγροτικού χώρου:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Οικιστική αναβάθμιση περιοχών (οικισμών, γειτονιών κλπ) με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον στα πλαίσια ολοκληρωμένων σχεδίων	100%
▪ Ανάδειξη μνημείων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς(μύλοι, κάστρα, ελαιοτριβεία, βρύσες, πολιτιστικά μνημεία δικτύου, γεφύρια, μονές-εκκλησίες, σχολεία κλπ)	100%
▪ Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (λαδιού - ελιάς, αγροτικής τεχνολογίας, οίνου, περιβαλλοντικό μουσείο Φολόης, μικρά εκθετήρια σε κόμβους πολιτιστικού-οικολογικού δικτύου, ιστορικό κλπ)	100%
▪ Σήμανση αξιοθέατων, μνημείων μονοπατιών, κόμβων δικτύου κλπ - χαρτογραφήσεις	100%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	340.000€

3.Δράσεις για την ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς:

Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής ενισχύονται τοπικές εκδηλώσεις, όπως εκθέσεις, πανηγύρια, διαγωνισμοί, θεατρικές και μουσικές εκδηλώσεις, κ.λ.π. με σκοπό τη διατήρηση και προβολή των αξιόλογων στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής. Επιπλέον, θα προβλεφθεί η διοργάνωση διαγωνισμών για τη βράβευση – προβολή και προώθηση παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής τοπικών προϊόντων κ.λ.π. Ενδεικτικά, στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων μπορεί να παρέχονται ενισχύσεις :

- Για τη σύνθεση, παραγωγή και διακίνηση υλικού δημοσιοποίησης και προβολής των εκδηλώσεων (φυλλάδια, αφίσες κ.α.)
- Για τη δημιουργία και καταχώρηση διαφημίσεων σε έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ.
- Για τη μίσθωση χώρων και εξοπλισμού για την οργάνωση των εκδηλώσεων.
- Για τη διαμόρφωση των χώρων αυτών (κινητά χωρίσματα, επίπλωση, προθήκες, φωτισμοί κ.ο.κ.).

- Για την παραγωγή εκθεσιακού υλικού (μακέτες, φωτογραφίες κ.α).

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Ενίσχυση τοπικών εκδηλώσεων που προωθούν και προβάλλουν την τοπική ιστορία και παράδοση, τα τοπικά προϊόντα- Γαστρονομική Ολυμπιάδα	75%
▪ Ενίσχυση εκδηλώσεων που διοργανώνονται στα πλαίσια της προβολής του δικτύου(ποτάμια, λίμνες, δάση, αθλητισμός, πολιτισμός -κλπ)	75%
▪ Εκδηλώσεις ενόψει Ολυμπιάδας 2004	75%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	93.750€

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:

«Στήριξη συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών» που περιλαμβάνει:

ΜΕΤΡΟ 2.1 «Συνεργασία μεταξύ περιοχών της Ελλάδας: διατοπική – διαπεριφερειακή συνεργασία»

Στα πλαίσια του μέτρου θα περιληφθούν οι ακόλουθες κατηγορίες πράξεων:

1.Συνεργασίες σε θέματα αγροτικού τουρισμού:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Οργάνωση, διαχείριση και προβολή του ποιοτικού τουρισμού	80%
▪ Πελοπόννησος rail	80%
▪ Σήμα ποιότητας – τοπικό σύμφωνο ποιότητας	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	60.000€

2.Συνεργασίες σε θέματα μικρών επιχειρήσεων αγροτικού και λοιπών τομέων της οικονομίας:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
▪ Οι δρόμοι του κρασιού της Πελοποννήσου	80%

▪ Πελοπόννησος του Λαδίου και της Ελιάς	80%
▪ Γαστρονομία της Πελοποννήσου	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	45.600€

3.Συνεργασίες σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ
	%
▪ Πολιτιστική γειτονιά της Αρχαίας Ολυμπίας	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	44.400€

ΜΕΤΡΟ 2.2 «Συνεργασία μεταξύ περιοχών δύο ή περισσότερων κρατών –

Διακρατική Συνεργασία:

Στα πλαίσια του μέτρου μπορούν να περιληφθούν οι ακόλουθες ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων:

Κατηγορίες Πράξεων	Επιχορήγηση %
1. Συνεργασίες σε θέματα Αγροτικού τουρισμού:	80%
1. Συνεργασίες σε θέματα μικρών επιχειρήσεων αγροτικού και λοιπών τομέων της οικονομίας:	80%
2. Συνεργασίες σε θέματα νέων τεχνολογιών και τεχνογνωσίας:	80%
3. Συνεργασίες σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	50.000€

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3

«Δικτύωση» περιλαμβάνει 2 μέτρα:

ΜΕΤΡΟ 3.1 «Λειτουργία δικτύου LEADER» και

Στο δίκτυο LEADER συμμετέχουν υποχρεωτικά όλες οι Ομάδες Τοπικής Δράσης του προγράμματος, αλλά και άλλοι Φορείς Αγροτικής Ανάπτυξης, που με τη γνώση και την εξειδίκευσή τους θα βοηθήσουν στη διάχυση της πληροφόρησης και των εμπειριών.

ΜΕΤΡΟ 3.2 «Ελληνική Μονάδα Εμπύκωσης Δικτύου LEADER (Μ.Ε.Δ.)».

Η Ελληνική Μονάδα Εμπύκωσης Δικτύου LEADER (Μ.Ε.Δ.) επιλέγεται μετά από διαγωνισμό ως υποστηρικτικός φορέας, που έχει στόχο την υποστήριξη των δράσεων, ενεργειών και εκδηλώσεων που είναι απαραίτητες για την διακίνηση ης πληροφορίας μέσα στο Δίκτυο, όσο το Ελληνικό, όσο και το Ευρωπαϊκό.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4

«Διαχείριση-Παρακολούθηση-Αξιολόγηση του Προγράμματος»:

Αφορά δαπάνες που πραγματοποιούνται από το Υπουργείο Γεωργίας για ενέργειες διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος LEADER σε επίπεδο Χώρας.

2.2.1 Δράσεις του τοπικού Προγράμματος LEADER που περιλαμβάνονται στα Ολοκληρωμένα Προγράμματα

Παρακάτω θα δούμε ποιες δράσεις ανήκουν αποκλειστικά στο Πρόγραμμα LEADER και ποιες στα Ολοκληρωμένα Προγράμματα. Υπάρχουν όμως και δράσεις οι οποίες είναι κοινές και για τα 2 Προγράμματα.

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ολοκληρωμένες και πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης

Μέτρο 1.2: Ενισχύσεις σε επενδύσεις – Στήριξη στην επιχειρηματικότητα

- Κατηγορία Πράξεων: Παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης
  - Δημιουργία και βελτίωση υποδομών διανυκτέρευσης:

Στο LEADER + για τις περιοχές ΟΠΑΑΧ, θα ενταχθούν στη δράση αυτή μόνο επενδύσεις εκσυγχρονισμού καταλυμάτων στην κατεύθυνση της εκπλήρωσης κάποιων ειδικών πρόσθετων προδιαγραφών που πρέπει να πληρούν τα καταλύματα αυτά.

Οι προδιαγραφές αυτές θα εξασφαλίζουν την ένταξη του καταλύματος στο Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας (ΤΣΠ).

Οι πρόσθετες προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούν τα καταλύματα που εντάσσονται στο δίκτυο θα αφορούν τόσο στην κατασκευή και τον εξοπλισμό τους όσο και κυρίως και στην λειτουργία τους.

- Δημιουργία και βελτίωση υποδομών εστίασης

Στο LEADER + για τις περιοχές ΟΠΑΑΧ, θα ενταχθούν στη δράση αυτή μόνο επενδύσεις εκσυγχρονισμού κέντρων εστίασης στην κατεύθυνση της εκπλήρωσης κάποιων ειδικών πρόσθετων προδιαγραφών που πρέπει να πληρούν τα κέντρα αυτά, όπως παραπάνω.

- Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Η δράση αυτή θα εφαρμοσθεί μόνο στις περιοχές παρεμβάσεις που δεν υπάρχουν ΟΠΑΑΧ.

- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού τουρισμού (παραδοσιακά καφενεία)

Η δράση αυτή(μόνο για τον τομέα της δημιουργίας νέων και τον εκσυγχρονισμό/βελτίωση υφιστάμενων παραδοσιακών καφενείων) θα εφαρμοσθεί μόνο στην καθαρή περιοχή LEADER .

- Κατηγορία Πράξεων: Μικρές επιχειρήσεις του αγροτικού και των λοιπών τομέων της οικονομίας

- Επιχειρήσεις αξιοποίησης κτηνοτροφικών προϊόντων
- Επιχειρήσεις αξιοποίησης γεωργικών προϊόντων
- Αξιοποίηση και προβολή παραδοσιακών προϊόντων και εδεσμάτων (γλυκά, ζυμαρικά, ποτά, αρτοσκευάσματα κλπ)
- Ενίσχυση βιοτεχνικών και χειροτεχνικών μονάδων και ανάδειξη παραδοσιακών επαγγελμάτων

Για τις παραπάνω δράσεις προτείνεται να ενταχθούν στο LEADER +, για τις περιοχές ΟΠΑΑΧ μόνο εκσυγχρονισμοί ή βελτιώσεις τέτοιων υφιστάμενων μικρών επιχειρήσεων μόνο υπό την προϋπόθεση ότι οι επενδύσεις αυτές πληρούν ειδικές πρόσθετες προδιαγραφές που αφορούν τόσο στις εγκαταστάσεις και την παραγωγική διαδικασία, όσο και στα υλικά συσκευασίας και την λειτουργία των μονάδων (προβολή - πωλήσεις, μεταφορά, υλικά, έλεγχοι, κοινές υπηρεσίες κλπ).

Οι πρόσθετες αυτές προδιαγραφές θα εξασφαλίζουν την ένταξη και παραμονή της επιχείρησης σε ειδικό δίκτυο προώθησης των τοπικών ποιοτικών προϊόντων.

- Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων
- Αξιοποίηση τοπικών πόρων
- Αξιοποίηση αρωματικών φυτών σε πρωτότυπες εφαρμογές

Οι δράσεις αυτές θα υλοποιηθούν μόνο στις καθαρές περιοχές LEADER.

- Κατηγορία Πράξεων: Επενδύσεις που ενισχύουν τη συλλογική, τομεακή, διατομεακή δράση με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και νέων τεχνικών

- Εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφόρησης μικρών επιχειρήσεων

- Ανάπτυξη και πιστοποίηση σημάτων ποιότητας με προτεραιότητα στα τρόφιμα - ποτά.

Οι παραπάνω δράσεις δεν μπορούν να υλοποιηθούν στην περιοχή εφαρμογής του ΕΠΑΑΑΥ αλλά μπορούν στην περιοχή του ΟΠΑΑΧ του ΠΕΠ δεδομένου ότι σε αυτό δεν περιλαμβάνονται τέτοιες δράσεις.

Μέτρο 1.3: Υποστηρικτικές Ενέργειες

- Κατηγορία Πράξεων: Αναβάθμιση δεξιοτήτων και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού

- Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης

Τα συγκεκριμένα προγράμματα συνδέονται με τις δράσεις του τοπικού προγράμματος και στοχεύουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των Ομάδων που θα ενταχθούν στο Πρόγραμμα. Ωστόσο θα γίνει σε επίπεδο θέματος κατάρτισης ειδική διαβούλευση και συντονισμός τόσο με τις Επιτροπές των Ολοκληρωμένων όσο και με την Περιφέρεια και το Υπ. Εργασίας που θα υλοποιήσουν Προγράμματα κατάρτισης στην περιοχή.

Οι υπόλοιπες δράσεις του τοπικού Προγράμματος, που δεν αναφέρονται παραπάνω, θα υλοποιηθούν σε ολόκληρη την περιοχή LEADER κανονικά.

Περιοχές χωρίς Ολοκληρωμένα Προγράμματα

Για τις περιοχές αυτές θα εφαρμοστούν όλες οι δράσεις του τοπικού Προγράμματος με γνώμονα πάντοτε την εξασφάλιση συμπληρωματικότητας και προτιθέμενης αξίας των επενδύσεων των Ολοκληρωμένων.

2.2.2 Περιορισμοί που ισχύουν στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος

1. Το μέγιστο ύψος επιλέξιμου **συνολικού προϋπολογισμού** ανά επένδυση ανέρχεται, κατά κανόνα, μέχρι 440.000 ΕΥΡΩ. Τυχόν επενδύσεις μεγαλύτερου ύψους εξετάζονται, κατά περίπτωση, από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος. Είναι δυνατόν το συνολικό κόστος ενός επενδυτικού σχεδίου να υπερβαίνει το όριο των 440.000 euro, αλλά το συνολικό επιλέξιμο κόστος με βάση το οποίο προσδιορίζεται το ποσοστό επιδότησης δεν μπορεί, κατά κανόνα, να υπερβαίνει το ποσό αυτό, χωρίς να επηρεάζεται η λειτουργική και ολοκληρωμένη μορφή του και με την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα και η λειτουργικότητα της μονάδας / επιχείρησης. Στις περιπτώσεις αυτές, ο τελικός αποδέκτης δεσμεύεται για την ολοκλήρωση του συνολικού φυσικού αντικείμενου που προβλέπεται στην πρότασή του και η αναλογούσα ενίσχυση για κάθε φάση υλοποίησης υπολογίζεται σύμφωνα με την αναλογία του συνολικού και του επιλέξιμου κόστους.
2. Οι εταίροι της Ο.Τ.Α. έχουν δυνατότητα ένταξης Έργων στο τοπικό πρόγραμμα σε ποσοστό μέχρι 25% του συνολικού κόστους του τοπικού προγράμματος. Τυχόν υπέρβαση του ποσοστού αυτού μπορεί να εξετασθεί, κατά περίπτωση, από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος.
3. Τα άτομα του Διοικητικού Συμβουλίου της Αναπτυξιακής Εταιρείας, της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος LEADER+ (Επίπεδο Λήψης Αποφάσεων), της Υπηρεσιακής Δομής της Αναπτυξιακής Εταιρείας, των επιτροπών αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων και εξέτασης σχετικών ενστάσεων δεν μπορούν να συμμετέχουν σε επενδύσεις του τοπικού προγράμματος οι ίδιοι ή μέσω παρένθετων φυσικών ή νομικών προσώπων, καθώς και οι σύζυγοι και οι συγγενείς α' βαθμού αυτών».
4. Ο υποψήφιος επενδυτής να είναι ενήλικας και να μην έχει υπερβεί το 65^ο έτος της ηλικίας του.
5. Ο υποψήφιος επενδυτής να έχει την ιθαγένεια Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης

6. Ο υποψήφιος επενδυτής να μην είναι εν ενεργεία Δημόσιος Υπάλληλος κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν.2683/99.
7. Ο υποψήφιος επενδυτής να μην είναι συνταξιούχος από οποιοδήποτε ασφαλιστικό ταμείο του εσωτερικού ή του εξωτερικού.
8. Προκειμένου για άνδρες, ο υποψήφιος επενδυτής είτε να έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις είτε να έχει απαλλαγεί νομίμως από αυτές ή να μην έχει υποχρέωση στρατιωτικής θητείας.
9. Απαγορεύεται κάθε κατάτμηση επενδυτικού σχεδίου. Ο περιορισμός αυτός αφορά και τις περιπτώσεις ένταξης σε άλλα προγράμματα διαφορετικού ή συμπληρωματικού φυσικού αντικείμενου της ίδιας επένδυσης.
10. Εκσυγχρονισμός επενδυτικών σχεδίων, τα οποία κατά το παρελθόν είχαν χρηματοδοτηθεί για το ίδιο φυσικό αντικείμενο από οποιοδήποτε πρόγραμμα δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, εφόσον δεν έχουν παρέλθει τουλάχιστον 5 έτη από την ολοκλήρωσή τους (πρωτόκολλο παραλαβής).
11. Ως προς τη δυνατότητα προμήθειας εξοπλισμού από χώρες εκτός Ε.Ε. θα πρέπει κατά περίπτωση να τεκμηριώνεται ότι δεν είναι δυνατή η προμήθεια του συγκεκριμένου εξοπλισμού από Χώρες της Ε.Ε.
12. Η προβολή – προώθηση γεωργικών προϊόντων δεν επιτρέπεται στα πλαίσια της πρωτοβουλίας. Ως γεωργικά προϊόντα νοούνται τόσο τα προϊόντα πρωτογενούς, όσο και δευτερογενούς παραγωγής (προϊόντα α΄ μεταποίησης).

2.3 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΗΛΕΪΑΣ

Το πρόγραμμα LEADER έχει βοηθήσει αρκετά το Ν.Ηλείας ώστε να αναπτυχθεί και να αναδείξει τις ομορφιές του. Υπάρχουν αρκετές περιοχές, πολλά χωριά, τα οποία προσπαθούν να αναδειχθούν τόσο με το πρόγραμμα LEADER, όσο και με τα προγράμματα ΟΠΑΑΧ και ΠΕΠ, όσο το δυνατόν περισσότερο. Αυτό γίνεται με την πρωτοβουλία των ντόπιων που παίρνουν, φτιάχνοντας ξενώνες, βιοτεχνικές και χειροτεχνικές μονάδες, πλατείες, πάρκα αναψυχής.

Όλα αυτά για να υλοποιηθούν αλλά και, συγχρόνως, να μην αγγίξουν την φυσική ομορφιά του τόπου θα πρέπει να υπάρχει κάποια στρατηγική και στόχοι.

Το Θέμα Συσπείρωσης ή ο Κεντρικός Στόχος του τοπικού Προγράμματος LEADER για την περιοχή του Ν.Ηλείας διατυπώνεται ως εξής:

Αξιοποίηση και ανάδειξη των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων της περιοχής και σύνδεσή τους με την Αρχαία Ολυμπία στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου Προγράμματος ανάπτυξης της περιοχής το οποίο θα μεγιστοποιήσει τα οφέλη από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 στην ευρύτερη περιοχή της Ολυμπίας.

Το θέμα συσπείρωσης είναι χαρακτηριστικό για την ταυτότητα, τους πόρους και την ιστορία της περιοχής. Επί πλέον συσπειρώνει όλους τους φορείς και τις δράσεις της περιοχής προς την εξυπηρέτησή του.

Τα πολιτιστικά μνημεία και το φυσικό περιβάλλον σε συνδυασμό με την ιστορία και την Ολυμπία είναι τα ισχυρά συγκριτικά της πλεονεκτήματα. Τα οποία λειτουργούν ως προωθητική δύναμη για την ανάκαμψη της περιοχής και την ανασυγκρότησή της.

Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η αξιοποίηση του υψηλού τουριστικού ρεύματος της Ολυμπίας, ώστε με την στρατηγική που περιγράφεται παρακάτω να αυξηθεί η επισκεψιμότητα της ορεινής και μειονεκτικής ζώνης και να επιμηκυνθεί ο χρόνος παραμονής στην περιοχή.

2.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

A. Η ενίσχυση & βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής μέσω εφαρμογής ολοκληρωμένων παρεμβάσεων που θα αμβλύνουν τα μειονεκτήματα και θα μειώνουν τις ανισότητες στην ποιότητα ζωής μεταξύ ορεινών και μη ορεινών περιοχών .

B. Η ανάπτυξη ενός βιώσιμου κοινωνικού ιστού μέσω της άρσης της απομόνωσης σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Ιδιαίτερα η στρατηγική για την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού, στοχεύει σε δύο κατευθύνσεις:

α) Στην αξιοποίηση του τουριστικού ρεύματος της Αρχαίας Ολυμπίας, ιδίως ενόψει του 2004

β) Στην απευθείας σύνδεση της περιοχής με το διεθνές τουριστικό κύκλωμα

Η στρατηγική για την αξιοποίηση των τοπικών αγροτικών προϊόντων στοχεύει και δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα σε δύο κατευθύνσεις:

α) σε προϊόντα που συνδέονται με την περιοχή και χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα και αγνότητα

β) στον ποιοτικό εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων επιχειρήσεων και την κωδικοποίηση προδιαγραφών ποιότητας για τα προϊόντα

Επίσης, υπάρχουν κάποιοι ακόμα στόχοι, οι οποίοι θα πρέπει να ικανοποιηθούν μέσα από την υλοποίηση του προτεινόμενου προγράμματος. Αυτοί είναι:

1. Διαφοροποίηση του οικονομικού περιβάλλοντος της περιοχής
2. Ανάπτυξη δικτύσεων σε παραγωγικούς τομείς της περιοχής
3. Προώθηση ίσων ευκαιριών στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
4. Προώθηση της έννοιας της ποιότητας στην παραγωγή προϊόντων και στην παροχή υπηρεσιών
5. Προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και ιδιαίτερα της Ολυμπιακής Γης. Ενοποίηση – σύνδεση όλων των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων της περιοχής και η δημιουργία ενός ενιαίου δικτύου με την Αρχαία Ολυμπία

6. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και υπηρεσιών με την αξιοποίηση καινοτόμων και σύγχρονων τεχνολογιών
7. Ενίσχυση της τοπικής σχέσης
8. Χρήση νέων τεχνολογιών για την καλύτερη πρόσβαση των προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά
9. Αξιοποίηση του τουριστικού ρεύματος της Αρχαίας Ολυμπίας, ιδίως ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

2.5 Η ΟΜΑΔΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η **ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ (ΑΝ.ΟΛ.) Α.Ε.** είναι εταιρεία φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η εταιρεία αυτή συστάθηκε το 1997 και εδρεύει στα Κρέστενα Ηλείας του Δήμου Σκαλλούντος.

Ο σκοπός της εταιρείας είναι: η προώθηση της ανάπτυξης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών και γενικότερα του Νομού και η τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ και των φορέων του Νομού για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων.

Η ΑΝΟΛ ΑΕ δραστηριοποιήθηκε αρχικά στην υλοποίηση, ως ενδιάμεσος φορέας, ενός προγράμματος ανάπτυξης ορεινών όγκων και μειονεκτικών περιοχών του Ν.Ηλείας στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER II. Το Πρόγραμμα υλοποιήθηκε κατά τη χρονική περίοδο 1997-2001 και ο συνολικός προϋπολογισμός του ήταν 1.389.128.279 δρχ.

Η ΑΝ.ΟΛ ΑΕ **σήμερα** έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Γεωργίας να υλοποιήσει στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας **LEADER+**, ένα ολοκληρωμένο τοπικό Πρόγραμμα ανάπτυξης για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές του Ν.Ηλείας.

Ακόμη η εταιρεία υλοποιεί μικρότερα προγράμματα του Επιχειρησιακού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Η ΑΝ.ΟΛ. αποτελείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο**, το οποίο **απαρτίζεται** από 11 μέλη. Εκτός από το Διοικητικό Συμβούλιο που έχει τον έλεγχο, την ευθύνη και την εποπτεία για όλη την εταιρεία και όλα τα προγράμματα που διαχειρίζεται, έχει συσταθεί η **Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος LEADER**, ως ένα ευέλικτο και αντιπροσωπευτικό όργανο της τοπικής κοινωνίας για την άμεση και αποτελεσματική διαχείριση του προγράμματος.

2.6 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Α.Π. LEADER

Παρακάτω περιγράφονται κάποιες από τις αρμοδιότητες της επιτροπής αυτής, έτσι ώστε να υπάρχει μια ολοκληρωμένη άποψη για το διοικητικό όργανο που έχει αναλάβει την διαχείριση του προγράμματος σε όλα τα επίπεδα.

- ◆ Εγκρίνει το τελικό περιεχόμενο του Προγράμματος LEADER+ όπως αυτό θα προκύψει κατά Τις Τεχνικές Συσκέψεις με το Υπουργείο Γεωργίας.
- ◆ Τροποποιεί το Πρόγραμμα, εφόσον απαιτείται και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις και αποφάσεις του υπουργείου Γεωργίας, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής του.
- ◆ Εγκρίνει τους φακέλους υποψηφιότητας των δυνητικών επενδυτών και την βαρύτητα των κριτηρίων αξιολόγησης, πριν την δημοσιοποίησή τους από την ΑΝ.ΟΛ. Α.Ε.
- ◆ Εγκρίνει το πρόγραμμα ευρείας δημοσιοποίησης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος LEADER+ και δημοσιοποιεί τα τελικά αποτελέσματα των επιπτώσεων και των δεικτών ανάπτυξης του συνολικού τοπικού προγράμματος καθώς και των διατοπικών και διακρατικών συνεργασιών.
- ◆ Ορίζει Επιτροπή/ές Αξιολόγησης, Ενστάσεων και Παρακολούθησης, Ελέγχου και Παραλαβής των έργων/υποέργων του Προγράμματος.
- ◆ Παραλαμβάνει, ελέγχει και αποφασίζει επί των πορισμάτων των Επιτροπών Αξιολόγησης και Ενστάσεων .
- ◆ Εγκρίνει τους τελικούς αποδέκτες πράξεων με βάση την εισήγηση της Επιτροπής Αξιολόγησης.
- ◆ Ενημερώνει τους υποψήφιους επενδυτές για την έγκριση ή απόρριψη της πρότασής τους.
- ◆ Υπογράφει την παραλαβή των έργων του τοπικού προγράμματος, μετά την ολοκλήρωσή τους με βάση την εισήγηση της Επιτροπής Παρακολούθησης, Ελέγχου και Παραλαβής των έργων

- ◆ Για την αποτελεσματική εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της, η ΕΑΠ μπορεί να συστήνει Ομάδες Εργασίας ή να προσφεύγει σε εξωτερικές συμβουλευτικές υπηρεσίες για τη διατύπωση γνωμοδοτήσεων επί ειδικών θεμάτων, το

σχεδιασμό ενημερωτικού υλικού, την οργάνωση εκδηλώσεων, την υλοποίηση ενεργειών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης - δημοσιοποίησης, τη σύνταξη εκθέσεων κ.λ.π. σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και των εγκυκλίων εφαρμογής του Προγράμματος

- ♦ Αποφασίζει για την ένταξη νέων έργων ή την απένταξη έργων λόγω αντισυμβατικής συμπεριφοράς ή άλλης νόμιμης αιτίας
- ♦ Συνεργάζεται μόνιμα και εποικοδομητικά με Τις Περιφερειακές και Εθνικές υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υλοποίηση των δράσεων και έργων του προγράμματος

2.7 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο προϋπολογισμός για το κάθε έργο στα πλαίσια του προγράμματος LEADER είναι **8.202.181,82**. Πιο αναλυτικά:

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΠΟΣΟ
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (Σ.Κ.)	8.202.181,82
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (Δ.Δ.)	5.500.000,00
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (ΕΓΤΠ-Ε)	3.858.613,64
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ)	1.641.386,36
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	2.702.181,82

[Αναπτυξιακής Ολυμπίας Α.Ε., LEADER (2000)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (ΠΕΠ) ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2000-2006

3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος 2000-2006 αποτελεί ένα αυτοτελές Πρόγραμμα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφαση της Επιτροπής των Ε.Κ.Ε (2001)807/9-4-2001.

Έχει συνολικό προϋπολογισμό 781.434.566 EURO. Το πρόγραμμα αποβλέποντας στη σύμμετρη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Περιφέρειας έχει τους παρακάτω **στρατηγικούς στόχους:**

- Την ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Χώρας.
- Την πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη - Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.
- Την αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της Περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας.
- Την ενίσχυση αστικών υποδομών – βελτίωση ποιότητας ζωής.
- Την προώθηση της απασχόλησης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Την αειφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου
- Την καινοτομία.

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος για την επιτυχή επίτευξη και παρακολούθηση των στόχων του δομείται σε άξονες προτεραιότητας και μέτρα:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1

«Ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Χώρας»

Ο άξονας Προτεραιότητας "Ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Χώρας" περιλαμβάνει δράσεις που θα συμβάλλουν στην

αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας ως πύλης της χώρας από και προς την Δυτική Ευρώπη, στην αξιοποίηση των μεγάλων έργων υποδομής που υλοποιούνται στην Περιφέρεια π.χ. ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου, Ιόνια Οδός, νέος λιμένας Πατρών κλπ. στην βελτίωση της προσβασιμότητας της Περιφέρειας και την αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών όσον αφορά τους οδικούς άξονες, τις λιμενικές, σιδηροδρομικές και λοιπές υποδομές και στην εξυπηρέτηση νέων αναπτυξιακών προοπτικών και νέων αγορών.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

Μέτρο 1.1 Οδικοί άξονες - Λιμάνια

Μέτρο 1.2 Λοιπές μεταφορικές υποδομές

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2

«Πολιτιστική και Τουριστική ανάπτυξη – Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004»

Ο άξονας προτεραιότητας "Πολιτιστική και Τουριστική ανάπτυξη - Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004" περιλαμβάνει μέτρα, που θα συμβάλουν στην αξιοποίηση και προβολή των περιβαλλοντικών, αισθητικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

Μέτρο 2.1 Πολιτισμός

Μέτρο 2.2 Τουρισμός

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3

«Αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της Περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας»

Ο άξονας προτεραιότητας "Αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της Περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας", περιλαμβάνει ενισχύσεις προς τις μεταποιητικές επιχειρήσεις για νέες παραγωγικές επενδύσεις και υπηρεσίες, δράσεις για την βελτίωση των βιομηχανικών υποδομών, την δημιουργία ή ενίσχυση δομών στήριξης ΜΜΕ, την αναβάθμιση της Έρευνας στη Περιφέρεια και την διασύνδεσή της με την παραγωγική διαδικασία. Ειδικότερα έμφαση δίνεται στην διάχυση της καινοτομίας με τη συνεργασία των επιχειρήσεων και των ερευνητικών φορέων για

την παραγωγή καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών ή την εφαρμογή καινοτομικών μεθόδων παραγωγής.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

Μέτρο 3.1 Ενίσχυση των ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων

Μέτρο 3.2 Βελτίωση των βιομηχανικών υποδομών

Μέτρο 3.3 Στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Μέτρο 3.4 Διασύνδεση έρευνας και παραγωγής – Προώθηση της καινοτομίας

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4

«Ενίσχυση αστικών υποδομών – Βελτίωση ποιότητα ζωής»

Ο άξονας προτεραιότητας «Ενίσχυση αστικών υποδομών – Βελτίωση ποιότητας ζωής» περιλαμβάνει δράσεις, που θα συμβάλλουν στην αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, καθώς και στη βελτίωση του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ειδικότερα, περιλαμβάνει δράσεις στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας και της εκπαίδευσης, που αφορούν στην ανάπτυξη και βελτίωση των σχετικών υπηρεσιών σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και την δικτύωση αυτών μεταξύ τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην υλοποίηση δράσεων, που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην βελτίωση των αστικών υποδομών.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

Μέτρο 4.1 Υγεία – Πρόνοια

Μέτρο 4.2 Εκπαίδευση

Μέτρο 4.3 Περιβάλλον

Μέτρο 4.4 Αστικές Υποδομές

Μέτρο 4.5 Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5

«Προώθηση της απασχόλησης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού»

Στον άξονα προτεραιότητας V περιλαμβάνονται δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης μικρής κλίμακας για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τόσο των εργαζομένων, όσο και των ανέργων, όπως και η προώθησή τους στην απασχόληση, καθώς και άλλες

δράσεις για την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την απασχόληση σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο.

Ειδικά για περιοχές με ειδικά προβλήματα προωθούνται παρεμβάσεις και άλλες πρωτοβουλίες προώθησης της απασχόλησης.

Για την εξυπηρέτηση του στόχου της προώθησης ίσων ευκαιριών ανδρών/γυναικών, έμφαση δίδεται στην ανάπτυξη και ενδυνάμωση κοινωνικών υποστηρικτικών υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και άλλων εξαρτημένων ατόμων.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

Μέτρο 5.1 Ενδυνάμωση και ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών υποστήριξης

Μέτρο 5.2 Ανάπτυξη και βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού

Μέτρο 5.3 Τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6

«Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου»

Ο άξονας προτεραιότητας 6 αποτελείται από 2 υποάξονες:

Υποάξονας 1: "Αγροτική Ανάπτυξη"

Ο υποάξονας προτεραιότητας "Αγροτική Ανάπτυξη" περιλαμβάνει δράσεις που συμβάλλουν στον αναπροσανατολισμό της πρωτογενούς παραγωγής, στην ανασυγκρότηση της υπαίθρου και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων περιλαμβανομένης και της καινοτομίας, ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς ανταγωνιστικότερου διεθνούς περιβάλλοντος με αειφορική ανάπτυξη της υπαίθρου.

Υποάξονας 2 : "Παρεμβάσεις στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές"

Ο υποάξονας προτεραιότητας "Παρεμβάσεις σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές" περιλαμβάνει δράσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης και στη δημιουργία συμπληρωματικών εισοδημάτων στις ορεινές περιοχές της Περιφέρειας, έργα άρσης των προβλημάτων απομόνωσης των περιοχών αυτών και έργα υποδομών που διασφαλίζουν ένα καλύτερο επίπεδο υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, πολιτισμού και αναψυχής στους κατοίκους που διαμένουν μόνιμα σ' αυτές τις περιοχές.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

Μέτρο 6.1 Διαχείριση και προστασία υδάτινων πόρων – Έγχειρες βελτιώσεις

- Μέτρο 6.2** Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις
- Μέτρο 6.3** Δράσεις στήριξης – ανάπτυξη δικτύων για την Γεωργική Οικονομία και τον Αγροτικό Πληθυσμό
- Μέτρο 6.4** Αγροτικές υποδομές
- Μέτρο 6.5** Διαχείριση και προστασία δασικών οικοσυστημάτων
- Μέτρο 6.6** Προστασία του Περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την δασοκομία, τη γεωργία, την υγιεινή και καλή διαβίωση των ζώων
- Μέτρο 6.7** Αλιεία
- Μέτρο 6.8** Βελτίωση επαρχιακού οδικού δικτύου
- Μέτρο 6.9** Ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού της υπαίθρου
- Μέτρο 6.10** Ανάπτυξη ορεινών και ημιορεινών, βελτίωση του οικιστικού ιστού σε οικισμούς της υπαίθρου
- Μέτρο 6.11** Στήριξη της επιχειρηματικότητας σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές
- Μέτρο 6.12** Συγκρότηση ορεινών κέντρων – Βελτίωση ποιότητας ζωής
- Μέτρο 6.13** Μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων στα πλαίσια των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων

Στην επόμενη ενότητα θα αναφερθούμε πιο αναλυτικά για τον άξονα προτεραιότητας 6.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7

«Τεχνική Βοήθεια»

Ο άξονας προτεραιότητας VII "Τεχνική Βοήθεια" περιλαμβάνει δράσεις που υποβοηθούν την υλοποίηση του ΠΕΠ τόσο στη φάση της προετοιμασίας των ενεργειών και έργων του προγράμματος, όσο και στη κυρίως φάση της υλοποίησης.

Τα μέτρα του άξονα είναι τα παρακάτω:

- Μέτρο 7.1** Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ
- Μέτρο 7.2** Τεχνική Βοήθεια ΕΓΤΠΕ
- Μέτρο 7.3** Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ

3.2 ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6

“ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ”

Ο άξονας προτεραιότητας «Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου» περιλαμβάνει 2 υποάξονες: "**Αγροτική Ανάπτυξη**" και "**Παρεμβάσεις σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές**", και χρηματοδοτείται από τα ταμεία ΕΓΤΠΕ-Π, ΕΤΠΑ και ΕΚΤ.

Οι δράσεις του άξονα 6 «Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου» στοχεύουν κατά κύριο λόγο στην ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης μιας πολιτικής για την ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της χώρας, με απώτερο στόχο την ανασυγκρότηση της υπαίθρου. Η πολιτική αυτή έχει στόχο την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της υπαίθρου, κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η οικονομική αυτοδυναμία της, η προστασία του περιβάλλοντος και η διάσωση και διαφύλαξη στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η πολιτική αυτή εντάσσεται σε ένα ενιαίο σύνολο κατευθύνσεων της Ε.Ε. για την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών, την ενίσχυση της απασχόλησης, την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, την προώθηση των ίσων ευκαιριών, την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο αξιοποίηση των φυσικών πόρων.

Ο υποάξονας "**Αγροτική Ανάπτυξη**" περιλαμβάνει δράσεις που συμβάλλουν στον αναπροσανατολισμό της πρωτογενούς παραγωγής, στην ανασυγκρότηση της υπαίθρου και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων περιλαμβανομένης και της καινοτομίας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη βελτίωση των αγροτικών και αλιευτικών υποδομών, στις δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και ορθολογικής αξιοποίησης των φυσικών πόρων, στις ιδιωτικές επενδύσεις αναδιάρθρωσης της παραγωγής και στην προώθηση οικολογικών προϊόντων και προϊόντων ποιότητας.

Οι δράσεις αυτές αφορούν:

- Τη διαχείριση και προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος και ειδικότερα σε δύο ιδιαίτερα κρίσιμους περιβαλλοντικά τομείς, που είναι τα δάση και η διαχείριση υδάτινων πόρων.

- Τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργικής παραγωγής και της κτηνοτροφίας της Περιφέρειας, τη στήριξη δράσεων της κτηνοτροφίας προς παραγωγή ανταγωνιστικών, υγιεινών και καλής ποιότητας ζωοκομικών προϊόντων, δράσεις για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων. Τη διαφοροποίηση της παραγωγής σε εναλλακτικές καλλιέργειες και ενέργειες διάθεσης και προώθησης των προϊόντων.
- Την αναβάθμιση και ανασυγκρότηση του αγροτικού χώρου μέσω της βελτίωσης των αγροτικών υποδομών.
- Την προστασία, ανάπτυξη και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος με έμφαση στους δασικούς και υδάτινους πόρους.
- Τη βελτίωση του ενδοπεριφερειακού επαρχιακού οδικού δικτύου.
- Την ενίσχυση της αλιείας.
- Την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της υπαίθρου.

Ο υποάξονας "Παρεμβάσεις σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές" περιλαμβάνει δράσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης και στη δημιουργία συμπληρωματικών εισοδημάτων στις ορεινές περιοχές της Περιφέρειας, έργα άρσης των προβλημάτων απομόνωσης των περιοχών αυτών και έργα υποδομών που διασφαλίζουν ένα καλύτερο επίπεδο υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, πολιτισμού και αναψυχής στους κατοίκους που διαμένουν μόνιμα σ' αυτές τις περιοχές.

Οι παρεμβάσεις σχεδιάζονται με τη μορφή ολοκληρωμένων προγραμμάτων σε επίπεδο ορεινών μικροπεριφερειών, κατά προτίμηση των νέων Δήμων, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών αυτών.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον υποάξονα συμβάλλουν στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές, στη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στις εστίες τους στην αύξηση της εξωγεωργικής απασχόλησης και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Επίσης τα προτεινόμενα μέτρα είναι εναρμονισμένα μέσα στα πλαίσια και όρια μιας περιοχής για την ανάπτυξή της, την απασχόληση αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι στόχοι αυτού του υποάξονα είναι οι εξής:

- συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και η προσέλκυση νέων αγροτών προκειμένου να επιτευχθεί σταθεροποίηση του πληθυσμού.
- Η δημιουργία εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης και συμπληρωματικού, προς το αγροτικό, εισοδήματος με στόχο την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εκτός γεωργίας.
- Η συγκρότηση ορεινών κέντρων ανάπτυξης, η άρση της απομόνωσης και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών οικονομιών.

Οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις του προγράμματος της Περιφέρειας χρηματοδοτούνται από τα παρακάτω μέτρα του άξονα προτεραιότητας 6:

6.1.4: Αγροτικές υποδομές.

6.1.5: Διαχείριση και προστασία δασικών οικοσυστημάτων.

6.1.8: Βελτίωση επαρχιακού δικτύου.

6.1.9: Ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού της υπαίθρου.

6.2.1: Ανάπτυξη ορεινών και ημιορεινών περιοχών, βελτίωση του οικιστικού ιστού σε οικισμούς της υπαίθρου

6.2.2: Στήριξη της επιχειρηματικότητας σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές.

6.2.3: Συγκρότηση ορεινών κέντρων – βελτίωση ποιότητας ζωής.

6.2.4: Μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων στα πλαίσια των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων.

Εμείς θα αναφερθούμε ειδικότερα στο **Μέτρο 6.2.2 Στήριξη της επιχειρηματικότητας σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές:**

(1^η ενότητα: Δράσεις Α, Β, Γ, «Ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων και προβολή συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών παρέμβασης»).

(2^η ενότητα :Δράσεις Δ, Ε, «Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και η απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων»).

ΜΕΤΡΟ 6.2.2

3.3 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (1^Η ΕΝΟΤΗΤΑ (ΔΡΑΣΕΙΣ Α, Β, Γ) « ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ»)

3.3.1 Επενδύσεις που ενισχύονται

Όσον αφορά την 1^η ενότητα η υλοποίηση των δράσεων θα συμβάλει στην παροχή δυνατοτήτων ανάπτυξης δραστηριοτήτων υποδομών διανυκτέρευσης και εστίασης εναλλακτικών μορφών τουρισμού στις περιοχές παρέμβασης, οι οποίες θα στηρίζονται στην αξιοποίηση των τοπικών φυσικών και πολιτισμικών πόρων και θα συμβάλουν στην αύξηση της επισκεψιμότητας των περιοχών αυτών.

Παράλληλα, η διενέργεια ιδιωτικών επενδύσεων για τη δημιουργία νέων ή τον εκσυγχρονισμό βιοτεχνικών μονάδων ενισχύει τη δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης, εκτός του πρωτογενή τομέα, καθώς και στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη συγκράτηση και αύξηση του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτής της ενότητας του μέτρου 6.2.2 θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις (Α, Β, Γ):

ΔΡΑΣΗ Α : Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες :

- Αυξάνουν την επισκεψιμότητα της περιοχής παρέμβασης και την επέκταση της τουριστικής περιόδου σε αυτή, με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Βελτιώνουν την οργάνωση του αγροτουριστικού προϊόντος.

Η δράση θα ενισχύσει επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν στη συμπλήρωση ή ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής των περιοχών παρέμβασης, σύμφωνα με πρότυπα συμβατά με το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής καθώς και στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα πλαίσια προώθησης του τουριστικού προϊόντος αυτής.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία & ο εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων και παραδοσιακών ξενώνων, χώρων εστίασης άθλησης και αναψυχής, χώρων κατασκίνωσης σε σημεία φυσικού κάλλους, υπαιθρίων χώρων κατάκλισης, αναψυκτηρίων, ορεινών καταφυγίων, εναλλακτικών δραστηριοτήτων τουρισμού και λοιπές συναφείς δραστηριότητες.

ΔΡΑΣΗ Β. Ενίσχυση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες :

- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες οικοτεχνικές και χειροτεχνικές δραστηριότητες
- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες βιοτεχνικές δραστηριότητες.
- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες δραστηριότητες κοινωνικής εξυπηρέτησης και παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια υποστήριξης της κοινωνικής οικονομίας
- Βελτιώνουν την οργάνωση του βιοτεχνικού προϊόντος.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός βιοτεχνικών μονάδων επεξεργασίας των τοπικών πρώτων υλών, σε τομείς εκτός της πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση, μονάδες οικοτεχνίας και χειροτεχνίας ειδών παραδοσιακής τέχνης, μικρές επιχειρήσεις αξιοποίησης παραδοσιακών τεχνικών και χώρων, κ.λ.π

ΔΡΑΣΗ Γ. Προβολή συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών παρέμβασης

Η δράση περιλαμβάνει ενισχύσεις για την προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών, είτε όσον αφορά τη προσέλκυση επενδυτών για τη διενέργεια μικρών επενδυτικών σχεδίων στους παραπάνω τομείς, είτε όσον αφορά τους φυσικούς και πολιτιστικούς τους πόρους, οι οποίοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν στοιχεία έλξης ειδικών ομάδων τουριστών και κατοίκων των αστικών κέντρων.

Ενδεικτικά έργα αυτής της μορφής είναι η έκδοση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού που εξυπηρετεί τους στόχους προβολής των περιοχών παρέμβασης, ο σχεδιασμός και

εκτύπωση επενδυτικών οδηγών, η δημιουργία ιστοσελίδων και δικτυακών τόπων, η κάλυψη του κόστους καταχωρήσεων σε τουριστικούς οδηγούς και λοιπές συναφείς δραστηριότητες.

3.3.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται

Δεν είναι επιλέξιμες οι επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται στους τομείς του κρέατος, του γάλατος, των αυγών και πουλερικών, του μελιού, της σηροτροφίας, των δημητριακών, των ελαιούχων προϊόντων, του οίνου, των οπωροκηπευτικών, των ανθέων, των ζωοτροφών και των σπόρων, καθώς και στους τομείς του καπνού, της ζάχαρης και του βάμβακος.

3.3.3 Δικαιούχοι

Δικαιούχοι της ενότητας αυτής του μέτρου είναι:

A.Β. Για τις επενδύσεις ενθάρρυνσης των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων:

- Φυσικά Πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του γεωργού, όπως αυτή ορίζεται στην ΚΥΑ 451/2001 για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις.
- Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (επιχειρήσεις, αγροτικοί συνεταιρισμοί, συλλογικοί φορείς, κ.ο.κ).

Προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται, από ήδη λειτουργούντες φορείς, προκειμένου να είναι δικαιούχοι των δράσεων του Μέτρου 6.2.2 είναι:

- Να απασχολούν μόνιμο προσωπικό έως 10 άτομα.
- Ο ετήσιος Κύκλος Εργασιών τους κατά την τελευταία τριετία να μην υπερβαίνει κατά μέσο όρο τα 5.800.000 €.

Γ. Για τις δράσεις προβολής των περιοχών:

- Ο.Τ.Α. και επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. για συγκεκριμένες κατηγορίες πράξεων
- Πολιτιστικοί φορείς & λοιποί συλλογικοί φορείς
- Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

3.3.4 Επιλέξιμες δαπάνες

Δαπάνες οι οποίες θεωρούνται ως επιλέξιμες για την χρηματοδότησή τους στο πλαίσιο του Μέτρου είναι:

A. Προκειμένου για την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων τα οποία αφορούν στην ίδρυση, επέκταση και βελτίωση στο τομέα της τουριστικής υποδομής, στο τομέα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και στο αγροτουρισμό.:

- ❖ Δαπάνες για τη δημιουργία νέων κτιριακών εγκαταστάσεων με τον απαραίτητο ηλεκτρομηχανολογικό, ξενοδοχειακό και λοιπό εξοπλισμό, καθώς και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου αυτών, στα πλαίσια τουριστικών καταλυμάτων, παραδοσιακών ξενώνων.
- ❖ Δαπάνες για τη επέκταση και βελτίωση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών, του περιβάλλοντα χώρου, των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και του ξενοδοχειακού και λοιπού εξοπλισμού σε υφιστάμενα τουριστικά και αγροτουριστικά καταλύματα, παραδοσιακούς ξενώνες
- ❖ Δαπάνες για τη δημιουργία νέων χώρων εστίασης και αναψυχής με την αντίστοιχη αγορά εξοπλισμού, καθώς και δαπάνες για την αναβάθμιση, επέκταση υφιστάμενων υποδομών και του αντίστοιχου εξοπλισμού χώρων εστίασης και αναψυχής.
- ❖ Δαπάνες για την ίδρυση, επέκταση και αναβάθμιση λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων όπως κατασκηνώσεις, κάμπινγκ, υδροθεραπευτήρια, χώροι πολυδραστηριοτήτων κ.λ.π και αγορά του σχετικού αυτών.

Στα πλαίσια των ανωτέρω επενδύσεων περιλαμβάνονται δαπάνες για τη βελτίωση της προσπελασιμότητας – σύνδεσης αυτών με το υφιστάμενο οδικό δίκτυο, με μικρές παρεμβάσεις αναβάθμισης του δικτύου πρόσβασης (πλακόστρωση μονοπατιών, μικρά τεχνικά έργα, τσιμεντοστρώσεις σε δύσβατα τμήματα κ.ο.κ). Η δαπάνη βελτίωσης της προσπελασιμότητας δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το 10% του συνολικού κόστους της επένδυσης.

- ❖ Δαπάνες για μελέτες – υπηρεσίες υποστήριξης, όπως η σύνταξη σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης, η μελέτη έκδοσης οικοδομικής άδειας, δαπάνες

επιβλέψεων επιμετρήσεων κλπ. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης

- ❖ Δαπάνες για τη δημιουργία νέων ή εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων και αγοράς εξοπλισμού για εναλλακτικές μορφές και ειδικές μορφές τουρισμού – άθλησης και ψυχαγωγίας όπως ορεινή ποδηλασία, rafting , ιππασία κλπ.
- ❖ Δαπάνες αγοράς επαγγελματικών οχημάτων παντός εδάφους ειδικών προδιαγραφών τα οποία θα διαθέτουν κατ' ελάχιστον επτά θέσεις επιβατών για μεταφορά επισκεπτών, μόνο σε περιπτώσεις όπου τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητα του εξοπλισμού αυτού (δυσκολία προσπελασιμότητας σε αγροτουριστικό κατάλυμα, οργανωμένες περιηγήσεις σε δύσβατες περιοχές κ.ο.κ.). Οι όροι και προϋποθέσεις για την αγορά οχημάτων παρουσιάζονται στο φάκελο υποψηφιότητας της δράσης.

B. Προκειμένου για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για την ίδρυση – εκσυγχρονισμό και επέκταση πολύ μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε τομείς εκτός της πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

- ❖ Δαπάνες για μελέτη και κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων καθώς και τη βελτίωση η επέκταση υφισταμένων
- ❖ Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της συγκεκριμένης βιοτεχνικής δραστηριότητας.
- ❖ Δαπάνες για αγορά μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού
- ❖ Δαπάνες για υπηρεσίες υποστήριξης όπως η σύνταξη οικονομοτεχνικής μελέτης, η έκδοση των απαραίτητων αδειών, όπως οικοδομική άδεια, καθώς και οι προβλεπόμενες δαπάνες αμοιβής επιβλέποντος μηχανικού, ανάλογα με το είδος της επένδυσης. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης
- ❖ Δαπάνες αγοράς ειδικών επαγγελματικών μέσων μεταφοράς προϊόντων και πρώτων υλών εντός της επιχείρησης (π.χ. ανυψωτικά μηχανήματα κ.ο.κ.), στην περίπτωση που η χρήση τους είναι πλήρως αιτιολογημένη από το είδος της επένδυσης.

Γ. Προκειμένου για την ενίσχυση της προβολής των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών με στόχο αφενός την ενημέρωση και προσέλκυση επενδυτών σε αυτές,

αφετέρου δε την προβολή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων τους στο ευρύτερο κοινό :

- ❖ Δαπάνες σχεδιασμού και εκτύπωσης πληροφοριακών και διαφημιστικών εντύπων , λευκωμάτων (π.χ. αμοιβές εξειδικευμένων γραφείων για την παραγωγή των εντύπων), καθώς και σχετικού ηλεκτρονικού υλικού (CDs κ.λ.π.)
- ❖ Δαπάνες διαφημιστικών καταχωρήσεων σε έντυπα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- ❖ Δαπάνες σχεδιασμού και εκτύπωσης επενδυτικών οδηγιών
- ❖ Δαπάνες σχεδιασμού και κατασκευής διαφημιστικών αφισών, προθηκών και ηλεκτρονικής διαφήμισης, με εξαίρεση τα ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά μέσα.
- ❖ Κόστος σχεδιασμού ιστοσελίδας και δικτυακού τόπου (web site) και προώθησή του σε ελληνικές και ξένες μηχανές αναζήτησης.

Η ανωτέρω κατηγορία δράσεων είναι επιλέξιμη μόνο για τη συνολική προώθηση της εικόνας των περιοχών παρέμβασης και μόνο από συλλογικούς φορείς και Ο.Τ.Α.

Κατ'εξαίρεση για την ανωτέρω κατηγορία δράσεων το ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται σε 70% του συνολικού κόστους το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100.000 Ευρώ ανά τριετία.

Διευκρινίζεται ότι:

1. Δεν είναι επιλέξιμη, καμία άλλη δαπάνη πέραν των αναφερόμενων, και
2. Ο Φ.Π.Α. δεν περιλαμβάνεται σε καμία κατηγορία δαπανών, καθώς δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη και επιβαρύνει εξ'ολοκλήρου τον τελικό αποδέκτη.

3.3.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες

Οι δαπάνες που αναφέρονται παρακάτω δεν επιδοτούνται:

1. Αγορά οικοπέδου.
2. Αγορά ή απόκτηση κτιριακών εγκαταστάσεων, ανεξάρτητα αν πρόκειται για παλιές ή καινούργιες και την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.
3. Κόστος προσωρινών έργων μη αμέσως συνδεδεμένων με την εκτέλεση του έργου (π.χ. προσωρινό υπόστεγο για τη φύλαξη υλικών, κλπ.).

4. Συμβολαιογραφικά έξοδα, και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του φορέα της επένδυσης.
5. Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν νωρίτερα από την ημερομηνία της θετικής γνωμοδότησης της επένδυσης από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Έγκρισης των Επενδυτικών Σχεδίων.
6. Εξοπλισμός αναψυχής (τηλεοράσεις, Video, κλπ.) εκτός των περιπτώσεων που αυτός αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της επένδυσης.
7. Αγορά οχημάτων, εκτός των ειδικών επαγγελματικών μέσων μεταφοράς, όπως αυτά ορίζονται στις επιλέξιμες δαπάνες.
8. Μη φυσικές επενδύσεις όπως των δημοσιονομικών επιβαρύνσεων κάθε είδους εις βάρος των δικαιούχων. Η εκπαίδευση του προσωπικού δεν επιδοτείται.
9. Αποζημιώσεις που πληρώνονται από τους δικαιούχους (φορείς) σε τρίτους για απαλλοτριώσεις, εκκρεμότητες, κλπ.
10. Επισκευές και έργα συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού.
11. Αγορά μεταχειρισμένων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού
12. Εργασίες πρασίνου (δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, κλπ.) καθώς και έργα διακόσμησης, προκειμένου για επενδύσεις στον τομέα της βιοτεχνίας.
13. Έργα οδοποιίας πέραν των απολύτως αναγκαίων για την εξυπηρέτηση της μονάδας.
14. Αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, πληρωτέες από τον δικαιούχο στο προσωπικό του.
15. Επενδύσεις σχετικές με κατοικίες φύλαξης των εγκαταστάσεων δαπάνης.

ΜΕΤΡΟ 6.2.2

3.4 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (2^Η ΕΝΟΤΗΤΑ (ΔΡΑΣΕΙΣ Δ, Ε) «ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΣΧΕΘΕΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ»)

3.4.1 Επενδύσεις που ενισχύονται

Σκοπός του μέτρου είναι η παροχή δυνατοτήτων δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και απόκτησης εναλλακτικών εισοδημάτων για τη μείωση της υποαπασχόλησης στο γεωργικό τομέα, τη δημιουργία ίσων ευκαιριών, τη βελτίωση των εισοδημάτων και τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού.

Το μέτρο περιλαμβάνει την ενίσχυση επενδύσεων εκσυγχρονισμού ή ίδρυσης επιχειρήσεων, από γεωργούς κατά κύρια ή μερική απασχόληση, οι οποίες διαφοροποιούν τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται εντός ή εκτός της εκμετάλλευσής τους, με την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων οι οποίες δεν σχετίζονται με τη γεωργία.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτής της ενότητας του μέτρου 6.2.2 θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις (Δ και Ε):

ΔΡΑΣΗ Δ: Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων

(βλέπε σελ. 28, όπως ΔΡΑΣΗ Α)

ΔΡΑΣΗ Ε: Ενίσχυση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων

(βλέπε σελ. 29, όπως ΔΡΑΣΗ Β)

3.4.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται

Στην ενότητα αυτή δεν είναι επιλέξιμες επενδύσεις οι οποίες αφορούν στην καθετοποίηση της γεωργικής παραγωγής μέσα στην εκμετάλλευση καθώς και επενδύσεις για τη διακίνηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Δεν είναι επιλέξιμες οι επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται στους τομείς του κρέατος, του γάλατος, των αυγών και πουλερικών, του μελιού, της σηροτροφίας, των δημητριακών, των ελαιούχων προϊόντων, του οίνου, των οπωροκηπευτικών, των ανθέων, των ζωοτροφών και των σπόρων, καθώς και στους τομείς του καπνού, της ζάχαρης και του βάμβακος.

3.4.3 Δικαιούχοι

Όσον αφορά στο καθεστώς ενισχύσεων της ενότητας αυτής του Μέτρου 6.2.2 δικαιούχοι δύνανται να είναι Φυσικά πρόσωπα, κατά κύρια ή μερική απασχόληση γεωργοί

3.4.4 Επιλέξιμες δαπάνες

(βλέπε σελ. 31)

3.4.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες

(βλέπε σελ.33)

3.5 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οι υποψήφιοι φορείς – δικαιούχοι προς ένταξη στο μέτρο θα είναι δυνατόν να υποβάλλουν προς εξέταση ολοκληρωμένες προτάσεις για την υλοποίηση επενδύσεων οι οποίες θα πρέπει να είναι συμβατές με τους στόχους του Άξονα 6 «Αειφόρος Ανάπτυξη της Υπαίθρου» του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδος 2000 – 2006.

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από τις υποψήφιες επενδύσεις που υποβάλλονται από τους δικαιούχους προς ένταξη στο μέτρο είναι:

- ◆ Η προτεινόμενη επένδυση να πραγματοποιείται εντός περιοχής Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Ορεινών Όγκων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος.
- ◆ Η οικονομική βιωσιμότητα και η παροχή επαρκών εγγυήσεων ως προς την αποδοτικότητα των επενδύσεων που θα υλοποιηθούν και η πρόβλεψη θετικών αποτελεσμάτων χρήσης προ φόρων και αποσβέσεων για πέντε (5) έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης.
- ◆ Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της επένδυσης σε σχέση με τους στόχους του Μέτρου.
- ◆ Η συμβολή της επένδυσης στη δημιουργία ή τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης στην περιοχή.
- ◆ Η επενδυτική πρόταση και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτής αφορούν ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο.

3.6 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το επιλέξιμο κόστος των προτεινόμενων έργων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τετρακόσιες σαράντα χιλιάδες (440.000) ΕΥΡΩ. Είναι δυνατόν το συνολικό κόστος της επένδυσης να υπερβαίνει τις 440.000 ΕΥΡΩ, αλλά το συνολικό επιλέξιμο κόστος με βάση το οποίο θα προσδιοριστεί το ποσοστό επιδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό αυτό.

Το σύνολο του προϋπολογισμού της Κατηγορίας «Μελέτες – Υπηρεσίες Υποστήριξης» δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης

Οι δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, προβολή σε μέσα μαζικής επικοινωνίας, δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 5% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

[Αναπτυξιακής Ολυμπίας Α.Ε., Ο.Π.Α.Α.Χ.(2000)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ 2000-2006

4.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006” αποτελεί ένα αυτοτελές Πρόγραμμα του Γ’ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) για τη στήριξη της αειφόρου αγροτικής ανάπτυξης και βασίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1257/1999 του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 1999 και στον Κανονισμό (ΕΚ) 1750/1999 της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1999 που αφορά τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1257/1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) όπως ισχύουν κάθε φορά.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006” ακολουθεί το πεδίο εφαρμογής και τους στόχους που περιγράφονται στους Κανονισμούς (ΕΚ) 1260/99, 1275/99 & 1750/99, με τους οποίους θεσπίζεται το πλαίσιο της κοινοτικής στήριξης καθώς και τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης που συνοδεύουν και συμπληρώνουν άλλα μέσα της κοινής γεωργικής πολιτικής και με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 33 της συνθήκης. Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης αφορούν επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, εγκατάσταση νέων γεωργών, κατάρτιση, πρόωρη συνταξιοδότηση, μειονεκτικές περιοχές και περιοχές που υπόκεινται σε περιβαλλοντικούς περιορισμούς, γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, δασοκομία.

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι :

- ◆ "Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς ανταγωνιστικότερου διεθνούς περιβάλλοντος"
- ◆ "Βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητά της και να αποκατασταθεί η κοινωνική και οικονομική της λειτουργία"

- ♦ "Διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της υπαίθρου"

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του Ε.Π. "Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006", έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται δράσεις και ενέργειες, που εντάσσονται στους επτά Άξονες Προτεραιότητας του προγράμματος:

1. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο αγροτικής εκμετάλλευσης
2. Παρεμβάσεις στο επίπεδο μεταποίησης, τυποποίησης και εμπορίας του πρωτογενούς γεωργικού και δασικού προϊόντος
3. Βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού
4. Βελτίωση των υποστηρικτικών μηχανισμών και της ενημέρωσης του αγροτικού πληθυσμού με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών
5. Παρεμβάσεις στο γεωργικό προϊόν
6. Ανάπτυξη και προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος
7. Προγράμματα ανάπτυξης αγροτικού χώρου

Εμείς θα ασχοληθούμε μόνο με τον Άξονα Προτεραιότητας 7 «Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου» και κάποια από τα επιμέρους μέτρα του.

Τα μέτρα του Άξονα Προτεραιότητας 7 είναι:

Μέτρο 7.2: Δημιουργία Υπηρεσιών Διαχείρισης Εκμεταλλεύσεων» συγχρηματοδοτείται από ιδιωτικούς πόρους και δημόσια δαπάνη

Μέτρο 7.3: Εμπορία Γεωργικών Προϊόντων Ποιότητας» συγχρηματοδοτείται από ιδιωτικούς πόρους και δημόσια δαπάνη.

Μέτρο 7.4: Βασικές Υπηρεσίες για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό

Μέτρο 7.5: Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών – Προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς

Μέτρο 7.6: Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και η απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων

Μέτρο 7.8: Ανάπτυξη και βελτίωση της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη της γεωργίας

Μέτρο 7.9: Ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων

Μέτρο 7.12: Επενδύσεις για τη Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων Πρώτης Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών Προϊόντων

Μέτρο 7.13: Επενδύσεις για τη Βελτίωση και τον Εξορθολογισμό της Υλοτόμησης, Μεταποίησης και Εμπορίας των Δασοκομικών Προϊόντων

4.2 ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7

“ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ”

Οι δράσεις που περιλαμβάνει ο Άξονας 7 σχετίζονται με τους ακόλουθους βασικούς στόχους του ΚΠΣ:

- ◆ Προστασία των οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστερων περιοχών, καθώς και εκείνων που πλήττονται από τις αναπόφευκτες διαρθρωτικές μεταβολές και την προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας στις διεθνείς εξελίξεις και προώθηση της μείωσης των ανισοτήτων στις ευκαιρίες και τις αμοιβές μεταξύ φύλων και ομάδων του πληθυσμού.
- ◆ Συνέχιση της προσπάθειας μείωσης των περιφερειακών ανισοτήτων και στήριξης της ανάπτυξης στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας.
- ◆ Επανένταξη των ορεινών περιοχών και του νησιωτικού χώρου στο εθνικό παραγωγικό σύστημα έτσι, ώστε να αποφευχθεί η περιθωριοποίησή τους.

Οι δράσεις του άξονα 7 στοχεύουν κατά κύριο λόγο στην ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης μιας πολιτικής για την ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της χώρας, με απώτερο στόχο την ανασυγκρότηση της υπαίθρου. Η πολιτική αυτή έχει στόχο την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της υπαίθρου, κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η οικονομική αυτοδυναμία της, η προστασία του περιβάλλοντος και η διάσωση και διαφύλαξη στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η συγκεκριμένη πολιτική εντάσσεται σε ένα ενιαίο σύνολο κατευθύνσεων της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών, την ενίσχυση της απασχόλησης, την προώθηση των ίσων ευκαιριών, την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Επίσης, βρίσκεται σε αντιστοιχία με την προτεραιότητα της ΕΕ για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών περιοχών, μέσω της διαφοροποίησης της οικονομικής βάσης, της παροχής υπηρεσιών που σχετίζονται με την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών και την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Ο υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση των δράσεων του Άξονα Προτεραιότητας 7 είναι το **Υπουργείο Γεωργίας**.

ΜΕΤΡΟ 7.5

4.3 “ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΙΩΝ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ”

4.3.1 Ενισχυόμενες επενδύσεις

1. Ανάπλαση Οικισμών – Ιδιωτικά Έργα

Για τα ιδιωτικά έργα της κατηγορίας αυτής ισχύουν τα παρακάτω:

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται έργα που συνδέονται με την ανάπλαση και αναβάθμιση οικισμών και ειδικότερα έργα που αφορούν στην αποκατάσταση κτιρίων (στατική αρχιτεκτονική, φωτισμός κτιρίων, διαμόρφωση χώρου κ.λ.π.) τα οποία είναι χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακά και διατηρητέα ή πρόκειται για αξιόλογα κτίσματα παραδοσιακού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού με ιδιαίτερα στοιχεία αισθητικής και ιστορικής αξίας, τα οποία όμως εντάσσονται μέσα στο συνολικό πλαίσιο ανάπλασης και ανάδειξης του οικιστικού χώρου. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της δράσης εντάσσονται οι ακόλουθες κατηγορίες έργων:

1. Αποκατάσταση εξωτερικών όψεων ιδιωτικών κτιρίων.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται αποκλειστικά ιδιωτικά κτίρια, τα οποία βρίσκονται σε περιοχές οικισμών για τις οποίες έχει συνταχθεί η μελέτη ανάπλασης. Επιχορηγείται αποκλειστικά η αποκατάσταση των εξωτερικών όψεων του κτιρίου, ενώ δεν περιλαμβάνεται στην ενίσχυση οποιαδήποτε μετατροπή στο εσωτερικό του κτιρίου.

2. Αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση.

Στην κατηγορία περιλαμβάνεται η αποκατάσταση παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων ή κτισμάτων με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία, τα οποία βρίσκονται σε οικισμούς για τους οποίους υπάρχουν ή εκπονούνται μελέτες συνολικής ανάπλασης αυτών. Μέσα από τις μελέτες αυτές θα πρέπει να αναδεικνύεται ότι τα κτίρια αυτά με τη αποκατάστασή τους και τη χρήση τους θα έχουν προσθετική αξία και θα δρουν συμπληρωματικά με άλλες ενέργειες στην ανάδειξη και ανάπλαση του οικισμού.

Τα κτίρια αυτά θα χρησιμοποιηθούν κυρίως για κοινωφελείς σκοπούς όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, κέντρα πολυδραστηριότητας, κ.λ.π., ενώ οι λειτουργικές τους δαπάνες οι οποίες θα προκύπτουν ως αποτέλεσμα της χρήσης τους θα καλύπτονται από τον φορέα λειτουργίας τους. Το ποσοστό ενίσχυσης για τη κατηγορία αυτή των κτισμάτων καθορίζεται στο 75% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

Το σύνολο των παρεμβάσεων που αφορούν κτίσματα εντός οικισμών (περιπτώσεις 1, & 2) θα επικεντρωθεί κυρίως σε οικισμούς οι οποίοι είτε είναι χαρακτηρισμένοι ως παραδοσιακοί και διατηρητέοι είτε παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα υποβάθμισης. Η δράση δεν εφαρμόζεται σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς.

Βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση τέτοιου είδους παρεμβάσεων είναι η ύπαρξη μελέτης ανάπλασης του οικισμού στην οποία θα αντιμετωπίζεται συνολικά ο οικισμός ή σύνταξη σχεδίου αναβάθμισης του οικισμού το οποίο θα περιλαμβάνει σύνολο μελετών για συγκεκριμένα κτίρια ή περιβάλλοντα στοιχεία του οικισμού.

2. Προστασία και ανάδειξη αξιόλογων αρχιτεκτονικών στοιχείων της αγροτικής υπαίθρου.

Στη δράση αυτή περιλαμβάνονται έργα για την προστασία – αποκατάσταση και ανάδειξη αξιόλογων αρχιτεκτονικών στοιχείων της αγροτικής υπαίθρου τα οποία έχουν αισθητική και ιστορική σημασία.

Για τα ιδιωτικά έργα της κατηγορίας αυτής ισχύουν τα παρακάτω

1. Αποκατάσταση κτισμάτων στα οποία υπήρχε ή υπάρχει παραγωγική δραστηριότητα.

Στην κατηγορία περιλαμβάνεται η αποκατάσταση παραδοσιακών κτισμάτων στα οποία υπήρχε ή υπάρχει παραγωγική δραστηριότητα (π.χ. παραδοσιακά ελαιοτριβεία, πατητήρια, μύλοι κλπ) με σκοπό να γίνουν επισκέψιμα. Για τα έργα της κατηγορίας αυτής, δεδομένης της ιδιαιτερότητάς που φέρουν, ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Για αγροτικά παραδοσιακά κτίσματα και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκονται εντός εκμεταλλεύσεων και τα οποία μόνο κατά το παρελθόν είχαν παραγωγική ικανότητα, μπορούν να ανακαινισθούν συνολικά (κτιριακά και

κεφαλαιουχικός εξοπλισμός) με την προϋπόθεση ότι θα γίνει χρήση παραδοσιακών υλικών αναγκαίων για τη διατήρηση των στοιχείων της κληρονομιάς του κτίσματος και ότι αυτά μπορούν να γίνουν επισκέψιμα και επιδεικτικά διατηρώντας όμως την μη παραγωγική τους ικανότητα. Το ποσοστό ενίσχυσης για τη κατηγορία αυτή μπορεί να φτάνει μέχρι 100% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

β. Για παραδοσιακά αγροτικά κτίσματα και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκονται σε εκμεταλλεύσεις και τα οποία παρουσιάζουν παραγωγική δραστηριότητα, μπορούν να ανακαινισθούν συνολικά (κτιριακά και κεφαλαιουχικός εξοπλισμός) με τη χρήση παραδοσιακών υλικών αναγκαίων για τη διατήρηση των στοιχείων της κληρονομιάς του κτίσματος, με την προϋπόθεση όμως ότι αυτά μετά την ανακαίνισή τους δεν θα υπάρχει αύξηση της παραγωγικής τους ικανότητας. Το ποσοστό ενίσχυσης για αυτή τη κατηγορία μπορεί να φτάνει μέχρι 75% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

Το σύνολο των ανωτέρω παρεμβάσεων που πρόκειται να υλοποιηθούν έχουν σαν στόχο να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, στην προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, στη διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής φυσιογνωμίας του κάθε οικισμού και των φυσικών πόρων καθώς και στην αύξηση της επισκεψιμότητας των οικισμών και κατ' επέκταση στην οικονομική ανάπτυξη αυτών. Ως εκ τούτου θα πρέπει να γίνουν συνολικές και «ολοκληρωμένες» παρεμβάσεις στα πλαίσια ενός ευρύτερου και μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού του οικισμού, ενώ θα πρέπει να αποφευχθούν μεμονωμένες χωρικές και κτιριακές παρεμβάσεις οι οποίες δεν θα συνδέονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι οποιαδήποτε παρέμβαση που θα πραγματοποιηθεί στους οικισμούς δεν θα πρέπει να επιβαρύνει το φυσικό περιβάλλον αλλά να συμβάλει σημαντικά και ουσιαστικά στη διαφύλαξη και προστασία του.

4.3.2 Δικαιούχοι

Δικαιούχοι του Μέτρου 7.5 είναι:

- Φυσικά Πρόσωπα
- Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
- Ο.Τ.Α. και επιχειρήσεις Ο.Τ.Α.

Σε κάθε περίπτωση ο δικαιούχος θα πρέπει να είναι ο νόμιμος ιδιοκτήτης του ακινήτου για το οποίο προορίζεται η ενίσχυση.

4.3.3 Επιλέξιμες δαπάνες

Δαπάνες οι οποίες θεωρούνται ως επιλέξιμες για την χρηματοδότησή τους στο πλαίσιο του Μέτρου είναι:

A. Δαπάνες για μελέτες.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται το σύνολο των δαπανών για την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για την ολοκληρωμένη αποκατάσταση και ανάδειξη των κτισμάτων και λοιπών αρχιτεκτονικών στοιχείων. Ενδεικτικά αναφέρονται μελέτες αποτύπωσης, αρχιτεκτονικές, στατικές, ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες, μελέτες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, μελέτες φωτισμού κ.λ.π. Στην κατηγορία των μελετών εντάσσονται επίσης ειδικές μελέτες οι οποίες απαιτούνται λόγω της ιδιομορφίας του έργου αποκατάστασης – προστασίας όπως εδαφοτεχνικές μελέτες (ειδικές περιπτώσεις θεμελιώσεων), μελέτες αποκατάστασης τοιχογραφιών κ.ο.κ.

Το κόστος των παραπάνω μελετών είναι επιλέξιμο μόνο στην περίπτωση υλοποίησης της κατασκευής του έργου την οποία καλύπτουν οι συγκεκριμένες μελέτες.

B. Δαπάνες κατασκευών.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται το σύνολο των δαπανών το οποίο αφορά την εκτέλεση εργασιών, στα πλαίσια υλοποίησης της αντίστοιχης εγκεκριμένης μελέτης καθώς και οι αντίστοιχες δαπάνες επίβλεψης των εργασιών αυτών.

Σε περιπτώσεις αποκατάστασης των εξωτερικών όψεων κτιρίων, ενδεικτικές εργασίες είναι καθαιρέσεις, αποκατάσταση στατικής επάρκειας - ενίσχυση φέροντα οργανισμού, εξωτερικές τοιχοποιίες και επιχρίσματα, αντικατάσταση στέγης, εξωτερικών κουφωμάτων, χρωματισμοί των όψεων και γενικότερα το σύνολο των εργασιών που απαιτούνται, χωρίς όμως να υλοποιούνται εργασίες στο εσωτερικό του κτιρίου

Σε περιπτώσεις κτισμάτων που εξυπηρετούν κοινωφελείς λειτουργίες (βιβλιοθήκη, μουσείο κ.λ.π.) στις επιλέξιμες δαπάνες για κατασκευαστικές εργασίες περιλαμβάνονται και δαπάνες για την αποκατάσταση των εσωτερικών χώρων των κτιρίων καθώς και η αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού.

Στην περίπτωση αυτή ως ενδεικτικές επιλέξιμες δαπάνες είναι αντικατάσταση δαπέδων, εσωτερικών επιχρισμάτων, εσωτερικών κουφωμάτων, εσωτερικών υδρο – ελαιοχρωματισμών, αντικατάσταση ηλεκτρικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων και γενικά το σύνολο των εργασιών εκείνων που καταστούν το κτίριο λειτουργικό και ασφαλές προς χρήση.

Γ. Δαπάνες εξοπλισμού.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δαπάνες προμήθειας, εγκατάστασης του αναγκαίου ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού, στα πλαίσια υλοποίησης της αντίστοιχης εγκεκριμένης μελέτης. Στον ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό περιλαμβάνονται θέρμανση, κλιματισμός, συστήματα ασφαλείας και με την προϋπόθεση ότι το κτίσμα δεν χρησιμοποιείται ως κατοικία. Σε περίπτωση όπου το κτίσμα προορίζεται για άλλη κοινωφελή χρήση (μουσείο, βιβλιοθήκη, πολιτιστικό κέντρο κ.ο.κ), στην κατηγορία αυτή των δαπανών θα περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για την επίπλωση του χώρου και τον απαραίτητο για τη λειτουργία του ειδικό εξοπλισμό.

Διευκρινίζεται ότι:

1. Δεν είναι επιλέξιμη, καμία άλλη δαπάνη πέραν των αναφερόμενων, και
2. Ο Φ.Π.Α. δεν περιλαμβάνεται σε καμία κατηγορία δαπανών, καθώς δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη και επιβαρύνει εξ ολοκλήρου τον τελικό αποδέκτη.

4.3.4 Μη επιλέξιμες δαπάνες

Οι δαπάνες που αναφέρονται παρακάτω δεν επιδοτούνται:

1. Συμβολαιογραφικά έξοδα, και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του φορέα του έργου.
2. Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν νωρίτερα από την ημερομηνία της θετικής γνωμοδότησης της επένδυσης από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Έγκρισης των Επενδυτικών Σχεδίων.
3. Εξοπλισμός αναψυχής (τηλεοράσεις, Video, κλπ.), εκτός των περιπτώσεων που αυτός αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της επένδυσης.
4. Αγορά οχημάτων.

5. Αγορά υλικών αποσβέσιμων σε διάρκεια μικρότερη του έτους.
6. Μη φυσικές επενδύσεις όπως των δημοσιονομικών επιβαρύνσεων κάθε είδους εις βάρος των δικαιούχων.
7. Αποζημιώσεις που πληρώνονται από τους δικαιούχους (φορείς) σε τρίτους για απαλλοτριώσεις, εκκρεμότητες, κλπ.
8. Αγορά μεταχειρισμένων μηχανημάτων και εξοπλισμού
9. Αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, πληρωτέες από τον δικαιούχο στο προσωπικό του.
10. Γενικά έξοδα και απρόβλεπτα.

4.3.5 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ

Οι υποψήφιοι φορείς – δικαιούχοι προς ένταξη στο μέτρο θα είναι δυνατόν να υποβάλλουν προς εξέταση ολοκληρωμένες προτάσεις για την υλοποίηση ενεργειών οι οποίες θα πρέπει να είναι συμβατές με τους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000 – 2006».

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από τις προτάσεις που υποβάλλονται από τους δικαιούχους είναι:

- ◆ Το προτεινόμενο έργο να πραγματοποιείται εντός περιοχής Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου.
- ◆ Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας του έργου σε σχέση με τους στόχους του Μέρους.
- ◆ Αποκλείονται τα έργα σε περιπτώσεις όπου ο φορέας πρότασης του έργου δεν είναι νόμιμος ιδιοκτήτης του ακινήτου επί του οποίου θα γίνει η παρέμβαση.
- ◆ Η επενδυτική πρόταση και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτής αφορούν ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο.

4.3.6 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το επιλέξιμο κόστος των προτεινόμενων έργων που αφορούν στην ανακαίνιση των εξωτερικών όψεων ιδιωτικών κτιρίων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα χιλιάδες (30.000) ΕΥΡΩ. Είναι δυνατόν το συνολικό κόστος της επένδυσης να υπερβαίνει τα ανωτέρω ποσό, αλλά το συνολικό επιλέξιμο κόστος με βάση το οποίο θα προσδιοριστεί το ποσοστό επιδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό αυτό.

Το συνολικό επιλέξιμο κόστος των λοιπών προτεινόμενων έργων που αφορούν δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τετρακόσιες σαράντα χιλιάδες (440.000) ΕΥΡΩ. Είναι δυνατόν το συνολικό κόστος της επένδυσης να υπερβαίνει τα ανωτέρω ποσό, αλλά το συνολικό επιλέξιμο κόστος με βάση το οποίο θα προσδιοριστεί το ποσοστό επιδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό αυτό

ΜΕΤΡΟ 7.6

4.4 "ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΣΧΕΘΕΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ"

4.4.1 Επενδύσεις που ενισχύονται

Σκοπός του μέτρου είναι η παροχή δυνατοτήτων δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και απόκτησης εναλλακτικών εισοδημάτων για τη μείωση της υποαπασχόλησης στο γεωργικό τομέα, τη δημιουργία ίσων ευκαιριών, τη βελτίωση των εισοδημάτων και τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού.

Το μέτρο περιλαμβάνει την ενίσχυση επενδύσεων εκσυγχρονισμού ή ίδρυσης επιχειρήσεων, από γεωργούς κατά κύρια ή μερική απασχόληση, οι οποίες διαφοροποιούν τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται εντός ή εκτός της εκμετάλλευσής τους, με την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων οι οποίες δεν σχετίζονται με τη γεωργία.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του μέτρου θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΗ Α : Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες :

- Αυξάνουν την επισκεψιμότητα της περιοχής παρέμβασης και την επέκταση της τουριστικής περιόδου σε αυτή, με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Βελτιώνουν την οργάνωση του αγροτουριστικού προϊόντος.

Η δράση θα ενισχύσει επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν στη συμπλήρωση ή ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής των περιοχών παρέμβασης, σύμφωνα με πρότυπα συμβατά με το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής καθώς και στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα πλαίσια προώθησης του τουριστικού προϊόντος αυτής.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία & ο εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων και παραδοσιακών ξενώνων, χώρων εστίασης άθλησης και αναψυχής, χώρων κατασκήνωσης σε σημεία φυσικού κάλλους, υπαιθρίων χώρων κατάκλισης, αναψυκτηρίων, ορεινών καταφυγίων, εναλλακτικών δραστηριοτήτων τουρισμού και λουπές συναφείς δραστηριότητες.

ΔΡΑΣΗ Β. Ενίσχυση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες :

- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες οικοτεχνικές και χειροτεχνικές δραστηριότητες
- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες βιοτεχνικές δραστηριότητες.
- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες δραστηριότητες κοινωνικής εξυπηρέτησης και παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια υποστήριξης της κοινωνικής οικονομίας
- Βελτιώνουν την οργάνωση του βιοτεχνικού προϊόντος.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός βιοτεχνικών μονάδων επεξεργασίας των τοπικών πρώτων υλών, σε τομείς εκτός της πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση, μονάδες οικοτεχνίας και χειροτεχνίας ειδών παραδοσιακής τέχνης, μικρές επιχειρήσεις αξιοποίησης παραδοσιακών τεχνικών και χώρων, κ.λ.π

4.4.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται

Στο Μέτρο 7.6 δεν είναι επιλέξιμες επενδύσεις οι οποίες αφορούν στην καθετοποίηση της γεωργικής παραγωγής μέσα στην εκμετάλλευση, οι οποίες δύνανται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Μέρους 7.11 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη, Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» καθώς και επενδύσεις για τη διακίνηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Δεν είναι επιλέξιμες οι επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται στους τομείς του κρέατος, του γάλατος, των αυγών και πουλερικών, του μελιού, της σηροτροφίας, των δημητριακών, των ελαιούχων προϊόντων, του οίνου, των οπωροκηπευτικών, των

ανθέων, των ζωοτροφών και των σπόρων, καθώς και στους τομείς του καπνού, της ζάχαρης και του βάμβακος.

4.4.3 Δικαιούχοι

Όσον αφορά στο καθεστώς ενισχύσεων του Μέτρου 7.6 δικαιούχοι δύνανται να είναι Φυσικά πρόσωπα, κατά κύρια ή μερική απασχόληση γεωργοί.

4.4.4 Επιλέξιμες δαπάνες

1. Προκειμένου για την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων τα οποία αφορούν στην ίδρυση, επέκταση και βελτίωση υφιστάμενων μονάδων στο τομέα της τουριστικής υποδομής και διανυκτέρευσης, στο τομέα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ειδικών μορφών τουρισμού επιλέξιμες δαπάνες είναι οι ακόλουθες:

- ◆ Δαπάνες για τη δημιουργία νέων κτιριακών εγκαταστάσεων με τον απαραίτητο ηλεκτρομηχανολογικό, ξενοδοχειακό και λοιπό εξοπλισμό, καθώς και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου αυτών, στα πλαίσια τουριστικών καταλυμάτων, παραδοσιακών ξενώνων
- ◆ Δαπάνες για τη επέκταση και βελτίωση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών, του περιβάλλοντα χώρου, των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και του ξενοδοχειακού και λοιπού εξοπλισμού σε υφιστάμενα τουριστικά και αγροτουριστικά καταλύματα, παραδοσιακούς ξενώνες
- ◆ Δαπάνες για τη δημιουργία νέων χώρων εστίασης και αναψυχής με την αντίστοιχη αγορά εξοπλισμού, καθώς και δαπάνες για την αναβάθμιση, επέκταση υφιστάμενων υποδομών και του αντίστοιχου εξοπλισμού χώρων εστίασης και αναψυχής.
- ◆ Δαπάνες για την ίδρυση, επέκταση και αναβάθμιση λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων όπως κατασκηνώσεις, κάμπινγκ, υδροθεραπευτήρια, χώροι πολυδραστηριοτήτων κ.λ.π και αγορά του σχετικού αυτών.

Στα πλαίσια των ανωτέρω επενδύσεων περιλαμβάνονται δαπάνες για τη βελτίωση της προσπελασιμότητας – σύνδεσης αυτών με το υφιστάμενο οδικό δίκτυο, με μικρές παρεμβάσεις αναβάθμισης του δικτύου πρόσβασης (πλακόστρωση μονοπατιών, μικρά τεχνικά έργα, τσιμεντοστρώσεις σε δύσβατα τμήματα κ.ο.κ) . Η δαπάνη βελτίωσης

της προσπελασιμότητας δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το 10% του συνολικού κόστους της επένδυσης.

- ◆ Δαπάνες για μελέτες – υπηρεσίες υποστήριξης, όπως η σύνταξη σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης, η μελέτη έκδοσης οικοδομικής άδειας, δαπάνες επιβλέψεων επιμετρήσεων κλπ. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης
- ◆ Δαπάνες για τη δημιουργία νέων ή εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων και αγοράς εξοπλισμού για εναλλακτικές μορφές και ειδικές μορφές τουρισμού – άθλησης και ψυχαγωγίας όπως ορεινή ποδηλασία, rafting , υπασία κλπ.

2. Προκειμένου για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για την ίδρυση – εκσυγχρονισμό και επέκταση μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε τομείς εκτός της πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

- ◆ Δαπάνες για μελέτη και κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων καθώς και τη βελτίωση η επέκταση υφισταμένων.
- ◆ Δαπάνες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις λειτουργίας της συγκεκριμένης βιοτεχνικής δραστηριότητας.
- ◆ Δαπάνες για αγορά μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.
- ◆ Δαπάνες για υπηρεσίες υποστήριξης όπως η σύνταξη οικονομοτεχνικής μελέτης, η έκδοση των απαραίτητων αδειών, όπως οικοδομική άδεια, καθώς και οι προβλεπόμενες δαπάνες αμοιβής επιβλέποντος μηχανικού, ανάλογα με το είδος της επένδυσης. Οι ανωτέρω δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

3. Για τις ανωτέρω δράσεις θεωρούνται επιλέξιμες οι δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, προβολή σε μέσα μαζικής επικοινωνίας, κλπ. και με ποσοστό μέχρι 5% του συνολικού επιλέξιμου κόστους.

Διευκρινίζεται ότι:

1. Δεν είναι επιλέξιμη, καμία άλλη δαπάνη πέραν των αναφερόμενων, και

2. Ο Φ.Π.Α. δεν περιλαμβάνεται σε καμία κατηγορία δαπανών, καθώς δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη και επιβαρύνει εξ ολοκλήρου τον τελικό αποδέκτη.

4.4.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες

Οι δαπάνες που αναφέρονται παρακάτω δεν επιδοτούνται:

1. Αγορά οικοπέδου.
2. Αγορά ή απόκτηση κτιριακών εγκαταστάσεων, ανεξάρτητα αν πρόκειται για παλιές ή καινούργιες και την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.
3. Κόστος προσωρινών έργων μη αμέσως συνδεδεμένων με την εκτέλεση του έργου (π.χ. προσωρινό υπόστεγο για τη φύλαξη υλικών, κλπ.).
4. Συμβολαιογραφικά έξοδα, και πάσης φύσεως φόροι και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις του φορέα της επένδυσης.
5. Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν νωρίτερα από την ημερομηνία της θετικής γνωμοδότησης της επένδυσης από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Έγκρισης των Επενδυτικών Σχεδίων.
6. Εξοπλισμός αναψυχής (τηλεοράσεις, Video, κλπ.) εκτός των περιπτώσεων που αυτός αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της επένδυσης.
7. Αγορά οχημάτων.
8. Μη φυσικές επενδύσεις όπως των δημοσιονομικών επιβαρύνσεων κάθε είδους εις βάρος των δικαιούχων. Η εκπαίδευση του προσωπικού δεν επιδοτείται.
9. Αποζημιώσεις που πληρώνονται από τους δικαιούχους (φορείς) σε τρίτους για απαλλοτριώσεις, εκκρεμότητες, κλπ.
10. Επισκευές και έργα συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού.
11. Αγορά μεταχειρισμένων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού
12. Έργα πρασίνου (δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, κλπ.) καθώς και έργα διακόσμησης, προκειμένου για επενδύσεις στον τομέα της βιοτεχνίας.
13. Έργα οδοποιίας πέραν των απολύτως αναγκαίων για την εξυπηρέτηση της μονάδας.
14. Αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, πληρωτέες από τον δικαιούχο στο προσωπικό του.
15. Επενδύσεις σχετικές με κατοικίες φύλαξης των εγκαταστάσεων δαπάνης.

4.4.6 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οι υποψήφιοι φορείς – δικαιούχοι προς ένταξη στο μέτρο θα είναι δυνατόν να υποβάλλουν προς εξέταση ολοκληρωμένες προτάσεις για την υλοποίηση επενδύσεων οι οποίες θα πρέπει να είναι συμβατές με τους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000 – 2006».

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από τις υποψήφιες επενδύσεις που υποβάλλονται από τους δικαιούχους είναι:

- ◆ Η προτεινόμενη επένδυση να πραγματοποιείται εντός περιοχής Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου.
- ◆ Η οικονομική βιωσιμότητα και η παροχή επαρκών εγγυήσεων ως προς την αποδοτικότητα των επενδύσεων που θα υλοποιηθούν και η πρόβλεψη θετικών αποτελεσμάτων χρήσης προ φόρων και αποσβέσεων για πέντε (5) έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης.
- ◆ Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της επένδυσης σε σχέση με τους στόχους του Μέτρου.
- ◆ Η συμβολή της επένδυσης στη δημιουργία ή τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης στην περιοχή.
- ◆ Η επενδυτική πρόταση και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτής αφορούν ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο.

4.4.7 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το επιλέξιμο κόστος των προτεινόμενων έργων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τετρακόσιες σαράντα χιλιάδες (440.000) ΕΥΡΩ. Είναι δυνατόν το συνολικό κόστος της επένδυσης να υπερβαίνει τις 440.000 ΕΥΡΩ, αλλά το συνολικό επιλέξιμο κόστος με βάση το οποίο θα προσδιοριστεί το ποσοστό επιδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό αυτό.

Το σύνολο του προϋπολογισμού της Κατηγορίας «Μελέτες – Υπηρεσίες Υποστήριξης» δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης

Οι δαπάνες προβολής και προώθησης, όπως η έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, προβολή σε μέσα μαζικής επικοινωνίας, δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 5% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

ΜΕΤΡΟ 7.9

4.5 ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

4.5.1 Επενδύσεις που ενισχύονται

Η υλοποίηση του μέτρου θα συμβάλει στην παροχή δυνατοτήτων ανάπτυξης δραστηριοτήτων υποδομών διανυκτέρευσης και εστίασης εναλλακτικών μορφών τουρισμού στις περιοχές παρέμβασης, οι οποίες θα στηρίζονται στην αξιοποίηση των τοπικών φυσικών και πολιτισμικών πόρων και θα συμβάλουν στην αύξηση της επισκεψιμότητας των περιοχών αυτών.

Παράλληλα, η διενέργεια ιδιωτικών επενδύσεων για τη δημιουργία νέων ή τον εκσυγχρονισμό βιοτεχνικών μονάδων ενισχύει τη δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης, εκτός του πρωτογενή τομέα, καθώς και στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη συγκράτηση και αύξηση του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του μέτρου θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΗ Α : Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες :

- Αυξάνουν την επισκεψιμότητα της περιοχής παρέμβασης και την επέκταση της τουριστικής περιόδου σε αυτή, με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Βελτιώνουν την οργάνωση του αγροτουριστικού προϊόντος.

Η δράση θα ενισχύσει επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν στη συμπλήρωση ή ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής των περιοχών παρέμβασης, σύμφωνα με πρότυπα συμβατά με το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής καθώς και στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα πλαίσια προώθησης του τουριστικού προϊόντος αυτής.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία & ο εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων και παραδοσιακών ξενώνων, χώρων

εστίασης άθλησης και αναψυχής, χώρων κατασκήνωσης σε σημεία φυσικού κάλλους, υπαιθρίων χώρων κατάκλισης, αναψυκτηρίων, ορεινών καταφυγίων, εναλλακτικών δραστηριοτήτων τουρισμού και λοιπές συναφείς δραστηριότητες.

ΔΡΑΣΗ Β. Ενίσχυση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της δράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες :

- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες οικοτεχνικές και χειροτεχνικές δραστηριότητες
- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες βιοτεχνικές δραστηριότητες.
- Δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες δραστηριότητες κοινωνικής εξυπηρέτησης και παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια υποστήριξης της κοινωνικής οικονομίας
- Βελτιώνουν την οργάνωση του βιοτεχνικού προϊόντος.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός βιοτεχνικών μονάδων επεξεργασίας των τοπικών πρώτων υλών, σε τομείς εκτός της πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση, μονάδες οικοτεχνίας και χειροτεχνίας ειδών παραδοσιακής τέχνης, μικρές επιχειρήσεις αξιοποίησης παραδοσιακών τεχνικών και χώρων, κ.λ.π

ΔΡΑΣΗ Γ. Προβολή συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών παρέμβασης

Η δράση περιλαμβάνει ενισχύσεις για την προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών, είτε όσον αφορά τη προσέλκυση επενδυτών για τη διενέργεια μικρών επενδυτικών σχεδίων στους παραπάνω τομείς, είτε όσον αφορά τους φυσικούς και πολιτιστικούς τους πόρους, οι οποίοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν στοιχεία έλξης ειδικών ομάδων τουριστών και κατοίκων των αστικών κέντρων.

Ενδεικτικά έργα αυτής της μορφής είναι η έκδοση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού που εξυπηρετεί τους στόχους προβολής των περιοχών παρέμβασης, ο σχεδιασμός και εκτύπωση επενδυτικών οδηγών, η δημιουργία ιστοσελίδων και δικτυακών τόπων, η

κάλυψη του κόστους καταχωρήσεων σε τουριστικούς οδηγούς και λοιπές συναφείς δραστηριότητες.

4.5.2 Επενδύσεις που δεν ενισχύονται

Δεν είναι επιλέξιμες οι επενδύσεις οι οποίες υλοποιούνται στους τομείς του κρέατος, του γάλατος, των αυγών και πουλερικών, του μελιού, της σηροτροφίας, των δημητριακών, των ελαιούχων προϊόντων, του οίνου, των οπωροκηπευτικών, των ανθέων, των ζωοτροφών και των σπόρων, καθώς και στους τομείς του καπνού, της ζάχαρης και του βάμβακος.

4.5.3 Δικαιούχοι

Δικαιούχοι του Μέτρου 7.9 είναι:

Α.Β. Για τις επενδύσεις ενθάρρυνσης των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων:

- Φυσικά Πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του γεωργού, όπως αυτή ορίζεται στην ΚΥΑ 451/2001 για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις.
- Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (επιχειρήσεις, αγροτικοί συνεταιρισμοί, συλλογικοί φορείς, κ.ο.κ).

Προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται, από ήδη λειτουργούντες φορείς, προκειμένου να είναι δικαιούχοι των δράσεων του Μέτρου 6.2.2 είναι:

- Να απασχολούν μόνιμο προσωπικό έως 10 άτομα.
- Ο ετήσιος Κύκλος Εργασιών τους κατά την τελευταία τριετία να μην υπερβαίνει κατά μέσο όρο τα 5.800.000 €.

Γ. Για τις δράσεις προβολής των περιοχών:

- Ο.Τ.Α. και επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. για συγκεκριμένες κατηγορίες πράξεων
- Πολιτιστικοί φορείς & λοιποί συλλογικοί φορείς
- Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

4.5.4 Επιλέξιμες δαπάνες

(βλέπε σελ. 31, όπως ΜΕΤΡΟ 6.2.2.)

Διευκρινίζεται ότι:

1. Δεν είναι επιλέξιμη, καμία άλλη δαπάνη πέραν των αναφερόμενων, και

2. Ο Φ.Π.Α. δεν περιλαμβάνεται σε καμία κατηγορία δαπανών, καθώς δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη και επιβαρύνει εξ ολοκλήρου τον τελικό αποδέκτη.

4.5.5 Μη επιλέξιμες δαπάνες

(βλέπε σελ. 33, όπως ΜΕΤΡΟ 6.2.2.)

[Αναπτυξιακής Ολυμπίας Α.Ε., Π.Ε.Π. (2000)]

4.5.6 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οι υποψήφιοι φορείς – δικαιούχοι προς ένταξη στο μέτρο θα είναι δυνατόν να υποβάλλουν προς εξέταση ολοκληρωμένες προτάσεις για την υλοποίηση επενδύσεων οι οποίες θα πρέπει να είναι συμβατές με τους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000 – 2006». Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από τις υποψήφιες επενδύσεις που υποβάλλονται από τους δικαιούχους είναι:

Η προτεινόμενη επένδυση να πραγματοποιείται εντός περιοχής Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου.

Η οικονομική βιωσιμότητα και η παροχή επαρκών εγγυήσεων ως προς την αποδοτικότητα των επενδύσεων που θα υλοποιηθούν και η πρόβλεψη θετικών αποτελεσμάτων χρήσης προ φόρων και αποσβέσεων για πέντε έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της επένδυσης σε σχέση με τους στόχους του Μέρους.

Η συμβολή της επένδυσης στη δημιουργία ή τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης στην περιοχή.

Η επενδυτική πρόταση και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτής αφορούν ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο.

4.5.7 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το επιλέξιμο κόστος των προτεινόμενων έργων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τετρακόσιες σαράντα χιλιάδες (440.000) ΕΥΡΩ. Είναι δυνατόν το συνολικό κόστος της επένδυσης να υπερβαίνει τις 440.000 ΕΥΡΩ, αλλά το συνολικό επιλέξιμο κόστος με βάση το οποίο θα προσδιοριστεί το ποσοστό επιδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό αυτό.

Το σύνολο του προϋπολογισμού της Κατηγορίας «Μελέτες – Υπηρεσίες Υποστήριξης» δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το 12% του συνολικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

Το επιλέξιμο κόστος των προτεινόμενων έργων που αφορούν την ενίσχυση της προβολής των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών δεν μπορεί να υπερβαίνει τις εκατό χιλιάδες (100.000) ΕΥΡΩ ανά τριετία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα δούμε σε μορφή πίνακα έργα που έχουν υλοποιηθεί, έργα που έχουν απενταχθεί, άλλα που βρίσκονται στο στάδιο της μελέτης και άλλα που είναι υπό κατασκευή. Τα έργα αυτά βρίσκονται σε διαφορετικές περιοχές της Ηλείας και δεν ανήκουν στην ίδια ομάδα. Στον πίνακα παρακάτω θα δούμε κατασκευασίες, κέντρα οργάνωσης προβολής αγροτουρισμού, ενοικιαζόμενα δωμάτια, τυροκομεία, ανάδειξη ιερών μονών, εργαστήριο ξυλείας, παραδοσιακά καφενεία, αναψυκτήρια, βιοτεχνία παραδοσιακών ζυμαρικών, προβολή πολιτιστικών μνημείων.

Στην αμέσως επόμενη ενότητα του κεφαλαίου συναντάμε φωτογραφίες έργων τα οποία έχουν ήδη υλοποιηθεί, και καθένα από αυτά χαρακτηρίζει κάτι διαφορετικό.

5.1 ΠΙΝΑΚΑΣ

Πρόγραμμα	Μέτρο	Τίτλος Έργου	Τελικός Δικαιούχος/ Φορέας Υλοποίησης/Τελικός Αποδέκτης	Εγκεκριμένος Συνολικός Προϋπολογισμός Ένταξης	Περιοχή	Απεντάξεις/ Παρατηρήσεις Στο Έργο
LEADER		ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	ΣΤΟΥΦΗ ΑΘΗΝΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	433.614,84	ΦΡΙΞΑ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΚΕΝΤΡΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΚΡΙΤΣΕΛΗΣ Α. ΣΕΦΕΡΛΗΣ Δ. ΣΙΑ Ο.Ε.	64.888,22	ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	19.632,81	ΦΟΛΟΗ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΣΣΑ	ΖΑΠΑΝΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	371.879,72	ΜΙΡΑΚΑ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	103.082,86	ΜΙΡΑΚΑ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΓΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ	360.971,28	ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΑΠΕΝΤΑΧΘΗΚΕ
		ΙΔΡΥΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΣΤΕΛΙΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	175.700,91	ΠΕΥΚΗ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΙΔΡΥΣΗ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ- ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	245.394,55	ΓΟΥΜΕΡΟ	ΑΠΕΝΤΑΧΘΗΚΕ
		ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ	ΠΑΝ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ & ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.	38.800,00	ΑΝΑΡΙΤΣΑΙΝΑ	ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ
		ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ-ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΣΙΩΝΟΣ- ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΝΤΡΩΝΙΟΥ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΣΙΩΝΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΣΙΩΝΟΣ	19.795,35	ΑΝΤΡΩΝΙ	ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ

		ΔΙΚΤΥΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ-ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΥ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ-ΚΑΥΚΑΝΙΑ- ΚΛΑΔΕΟΣ-ΟΛΥΜΠΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	73.412,05	ΚΛΑΔΕΟ	ΣΕ ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΑ
		ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΟΝΗΣ ΦΡΑΓΚΟΠΗΔΗΜΑΤΟΣ- ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΗΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΩΛΕΝΗΣ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΗΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΩΛΕΝΗΣ	34.067,00	ΚΟΡΥΦΗ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
		ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΒΡΥΣΩΝ- ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΑΣ	42.060,72	ΤΖΑΜΙ	ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ
		ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ	20.000,00	ΦΑΝΑΡΙ	ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΠ Δ.Ε. (ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ-ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ)	6.2.2.Α	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΨΗΤΑΡΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	28.700,00	ΓΡΑΦΙΚΑ ΔΗΜΟΥ ΣΚΙΛΛΟΥΝΤΟΣ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
	6.2.2.Α	ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ ΣΤΗ ΛΙΝΙΣΤΑΙΝΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΛΙΝΙΣΤΙΑΝΩΝ "Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ"	79.542,00	ΛΙΝΙΣΤΑΙΝΑ ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
	6.2.2.Δ	ΑΝΑΠΑΛΑΙΩΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	315.700,00	ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
ΟΠΑΑΧ Β.Α.ΗΛΕΙΑΣ	7.5.3	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΝΕΡΟΜΥΛΟΥ	ΜΠΡΙΝΤΖΙΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	178.500,00	ΛΑΝΤΖΟΪ ΔΗΜΟΣ ΩΛΕΝΗΣ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
	7.6.1	ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ ΚΟΥΜΑΝΙ	ΛΙΝΑΡΑΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	216.000,00	ΚΟΥΜΑΝΙ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ

	7.6.2	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ (μακαρονιών,χυλοπίτων,λαζανιών κ.λ.π.)	ΚΟΥΛΕΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	28.000,00	ΛΑΜΠΕΙΑ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
	7.9.1	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ 4 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗ ΜΑΡΙΑ	212.000,00	ΛΑΜΠΕΙΑ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
	7.9.2	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΞΥΛΟΥ	ΔΙΝΑΡΔΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	165.544,16	ΚΟΥΜΑΝΙ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
	7.9.3	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΣΙΩΝΟΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΣΙΩΝΟΣ	50.817,00	ΔΗΜΟΣ ΛΑΣΙΩΝΟΣ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
	7.9.3	ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΑΣ	25.000,00	ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΑΣ	ΈΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ
	7.9.3	ΠΡΟΒΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΠΕΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΠΕΙΑΣ	25.732,00	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΠΕΙΑΣ	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

Στοιχεία από την ΑΝΟΛ Α.Ε. η οποία εδρεύει στα Κρέστενα Ηλείας

5.2 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΡΓΩΝ

Κούμανι-Δήμος Φολόης: Αναψυκτήριο Κούμανι

Κούμανι- Δήμου Φολόης: Αναψυκτήριο Κούμανι

Λαμκεία (Δίβρη)-Δήμος Λαμκείας: Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα

*Λινίσταινα-Δήμος Ανδρίτσαινας: Παραδοσιακό καφενείο-ταβέρνα
(Εξωτερικός χώρος)*

*Λινίσταινα-Δήμος Ανδρίτσαινας: Παραδοσιακό καφενείο-ταβέρνα
(εξωτερικός χώρος)*

*Λινίσταινα-Δήμος Ανδρίτσαινας: Παραδοσιακό καφενείο-ταβέρνα
(εσωτερικός χώρος) και*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει την καθημερινή ζωή των κατοίκων στις αγροτικές περιοχές και γενικά τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα αλλά, κυρίως, να γνωρίσει την φύση.

Ο Αγροτουρισμός στοχεύει στην παραμονή των κατοίκων των περιοχών αυτών ώστε να αποφευχθεί η ερήμωση της υπαίθρου, στην αντιμετώπιση της μείωσης της αγροτικής παραγωγής, στην προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Όσον αφορά όμως την Ηλεία ο αγροτουρισμός δεν είναι τόσο αναπτυγμένος, και αυτό, γιατί δεν υπάρχει κάποιος να προτρέψει τους κατοίκους να κάνουν ένα βήμα ώστε η περιοχή τους να πάει μπροστά.

Αυτό όμως είναι άδικο γιατί η Ηλεία έχει να αναδείξει πολλά όμορφα πράγματα όπως παραδοσιακούς οικισμούς, πετρόκτιστες εκκλησίες, υπέροχα ορεινά χωριά, δάση, ποταμούς, κ.α.

Το θετικό σε όλα αυτά, ευτυχώς, είναι ότι υπάρχουν τα Προγράμματα LEADER, Ο.Π.Α.Α.Χ. και Π.Ε.Π., που έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν όσους ενδιαφέρονται να ανοίξουν μια επιχείρηση, επιδοτώντας αυτές.

Τέτοιες επιχειρήσεις είναι:εργαστήρια ζυμαρικών, ξενώνες, παραδοσιακά καφενεία και άλλες εγκαταστάσεις.

Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, βλέπουμε ένα ενδιαφέρον από νέους ανθρώπους να παραμένουν στις περιοχές τους και να μην διαφεύγουν για άλλες μεγαλύτερες πόλεις, γιατί θέλουν να δημιουργήσουν και να κτίσουν κάτι καινούριο σε αυτές. Θέλω να πιστεύω ότι αυτό το ενδιαφέρον θα παραμείνει και ότι θα αυξηθεί χρόνο με τον χρόνο και από άλλους κατοίκους των περιοχών.

Τα Προγράμματα αυτά μπορούν να δώσουν λύση, διότι, με την πάροδο του χρόνου, γίνονται όλο και πιο γνωστά και οι ενδιαφερόμενοι ξέρουν πλέον που μπορούν να ανατρέξουν ώστε να ζητήσουν βοήθεια και υποστήριξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://www.anthropos.gr/spots/toyrism/agro>

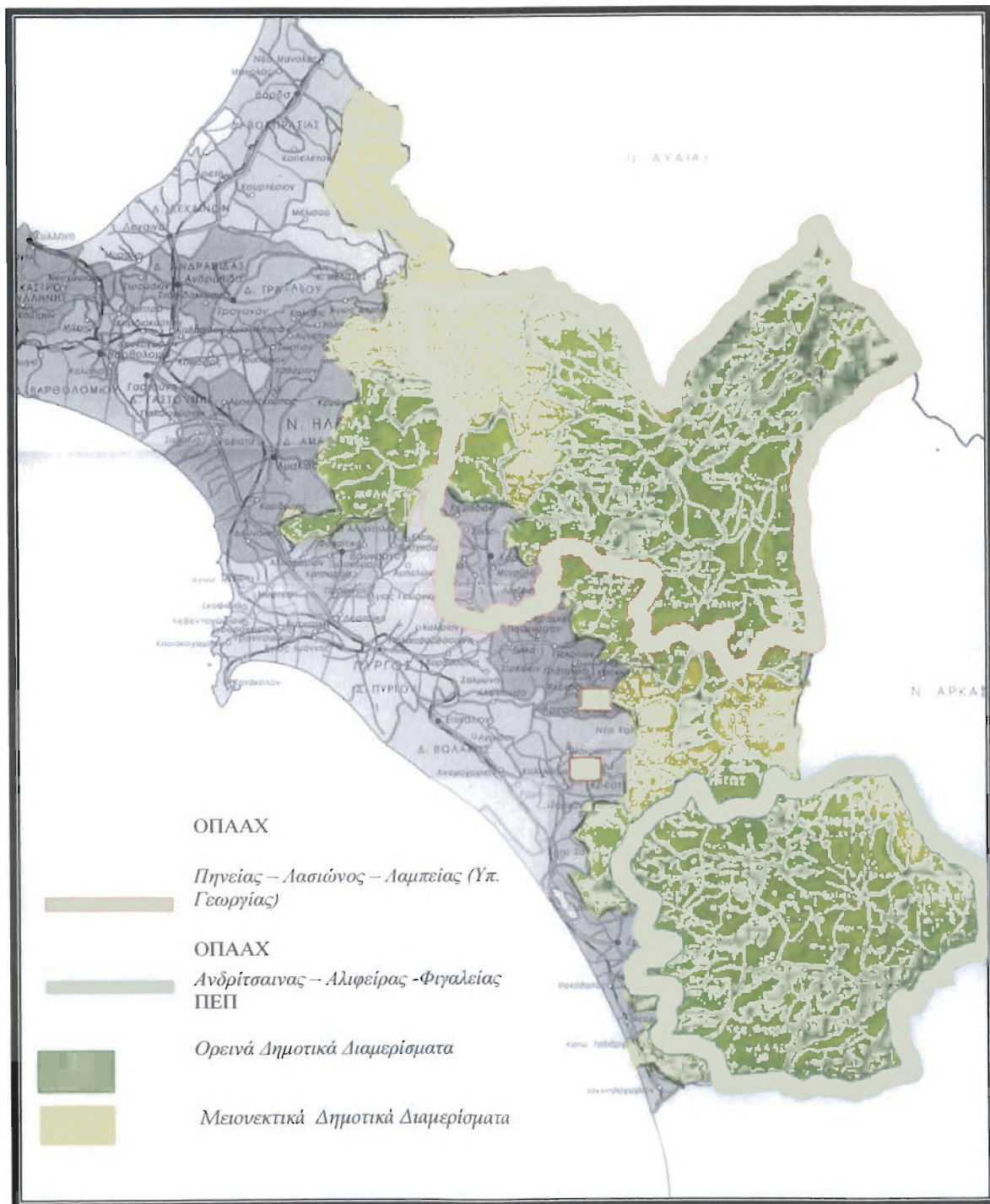
<http://www.geocities.com/roulalytra/agrosime>

<http://www.gnto.gr>

<http://www.minagric.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

[Αναπτυξιακής Ολυμπίας Α.Ε., LEADER (2000)]